БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЕЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЧЗ ЗМЕНА

19 лістапада 1994 г.
Субота
№ 124(13841)
Кошт у розніцу 40 рублёў
Выдаецца з 1921 года

У НУМАРЫ:

Малюнак Віктара ДУБОВІКА.

У апошні час нямала караванаў з дабрачыннымі грузамі прыбыло ў нашу рэспубліку з Германіі. Дапамогу гэту аказваюць розныя грамадскія арганізацыі і проста заможныя людзі. Асабліва радуе падзвіжніцтва простых немцаў, такіх, напрыклад, як муж і жонка Шварц.

Яны маюць трое дзяцей і жывуць у пасёлку Харгесхайм. Лішкаў хатняя гаспадыня і служачы пакуль не накапілі. Тым не менш ахвотна прынялі на аздараўленне нашых дзяцей з Чачэрскага раёна.

Асабліва Шварцаў уразіў стан 12-гадовай Алены Шаўцовай, у якой было вельмі хворае сэрца. Цэлы год шукалі яны магчымасць дапамагчы дзяўчынцы. І ў наступны прыезд Алена была абследавана, а затым праапераравана ў Мюнхене. Шварцам удалося запэўніць кіраўніцтва некалькіх арганізацый у неабходнасці прафінансаваць аперацыю, якая абышлася ў 80 тысяч марак.

Сёння дзяўчынка папраўляецца ўжо. Нямецкія сябры прыехалі яе наведаць. Яны прывезлі падарункі, медыкаменты, усім дзецям вёскі Отар.

Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА.

Кур'ер "ЧЗ"

Такая "Маёмасць" не ўсім патрэбна?

Кожны чацвёрты жыхар Беларусі звярнуўся ў спецыяльную камісію для налічэння імянных прыватызацыйных чэкаў "Маёмасць". Такую інфармацыю паведаміла начальнік упраўлення арганізацыі чэкавай прыватызацыі Зінаіда Шаўчэнка.

Найбольшую актыўнасць пры гэтым, паводле звестак на 15 лістапада, праявілі жыхары Магілёўскай вобласці. І толькі кожны дзесяты жыхар Віцебскай вобласці, як сведчыць статыстыка, пакуль зацікаўлены ў атрыманні чэкаў. Слабая зацікаўленасць у прыватызацыі дзяржаўнай маёмасці назіраецца і ў жыхароў беларускай сталіцы. У сярэднім жа на аднаго грамадзяніна рэспублікі да сярэдзіны лістапада прыходзіцца па 87 імянных прыватызацыйных чэкаў "Маёмасць".

Камерсанты ці "паразіты"?

"Жахлівымі" назваў папярэднія вынікі праверкі буйнейшых прадпрыемстваў рэспублікі прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка, выступаючы пры ўручэнні ўзнагарод работнікам Мінскага аўтамабільнага завода.

У якасці прыкладу ён назваў вытворчае аб'яднанне "Гарызонт", пры якім створаны 33 камерцыйныя структуры. Такія "паразіты" ёсць і ў іншых буйнейшых прадпрыемствах рэспублікі, пры дапамозе якіх размяркоўваецца прадукцыя і "накручваюцца" цэны.

"Забыты" юбілей?

Нягледзячы на тое, што да святкавання юбілею беларускага кіно, 70-годдзе якога будзе адзначацца 17 снежня, застаўся ўсяго месяц, праграмы адпаведных урачыстасцей на дзяржаўным узроўні да гэтага часу няма.

Падстаў для святочнага настрою ў беларускіх кінематаграфістаў сёння, зразумела, мала. Аднак багатая гісторыя гэтага віду мастацтва ў нашай краіне, безумоўна, заслугоўвае да сябе больш пільнай увагі.

На сваіх дваіх...

Пінск усё больш становіцца пешаходным горадам. І справа тут не толькі ў павышэнні тарыфаў на праязныя дакументы. З 98 аўтобусаў, якія абслугоўваюць горад, 56 ужо маюць прабег звыш паўмільёна кіламетраў, 19 — ад 400 да 500 тысяч і толькі 11 — менш за 200 тысяч кіламетраў.

Усё гэта прывяло да таго, што такая старая аўтагаспадарка цяпер прастаяла ў рамонце на тры тысячы дзён больш, чым за адпаведны перыяд мінулага года. Зразумела, што значна скараціўся выхад аўтобусаў на маршрутныя лініі. Ды і вялікія затраты на рамонт неабходна кампенсаваць з гарадскога бюджэту, які цяпер, як вядома, амаль пусты. У выніку кожны пяты быў пасажыр вымушаны стаць пешаходам. Такая сітуацыя цяпер назіраецца ў большасці гарадоў рэспублікі.

БЕЛІНФАРМ.

Эх, яечка, куды ты коцішся?..

Значна знізілася апошнім часам прадукцыйнасць птушкафермы калгаса "Авангард" Асіповіцкага раёна.

Усё менш атрымліваюць тут яек і мяса. Так, за 10 месяцаў у гандлёвую сетку адпраўлена 875 тысяч штук яек і 109 тон курынага мяса, што намнога менш чым летась. Знізілася і колькасць птушкі і цяпер яе тут — 30 тыс.курэй-нясушак, 73,5 тысячы бройлераў. І ці ўтрымаюцца гэтыя лічбы, невядома. Бо птушкаводаў не задавальняе якасць камбікорму, катастрафічна не хапае розных медыкаментаў, няма грошай на газ. Усё гэта і прывяло да таго, што ў дзень адсюль у гандлёвую сетку адпраўляюць амаль у два разы менш яек, чым год-два таму.

Іван СЦЯПУРА.

Рада – пра мову

У Віцебску прайшоў справаздачна-выбарчы сход абласнога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі.

На сходзе падымаліся шматлікія балючыя пытанні творчага жыцця. Прынамсі, гаварылася пра цяжкі лёс беларускай мовы на Віцебшчыне, мовы, якая, па сутнасці, з'яўляецца крыніцай духоўнасці нацыі, адным з паказчыкаў яе жыццяздольнасці.

Уладзімір МІХНО.

Помнік архітэктуры пад пагрозай

40 мільёнаў рублёў ужо ўкладзена ў справу выратавання Барысаўскай (Каложскай) царквы ў Гродна — помніка архітэктуры, збудаванага ў XII стагоддзі, старэйшай пабудовы на тэрыторыі горада.

Пагроза размыцця высокага берага Нёмана, дзе размешчана царква, яшчэ застаецца, хаця спецыялісты паклалі ўжо ў раку спецыяльныя блокі. Цяпер рыхтуецца канчатковы праект выратавання Каложы.

Юрый АЛЯКСЕЕЎ.

Жыць па-чалавечы

Партыя разумнага сэнсу (ПРС) — пад такой назвай збіраецца зарэгістравацца новая беларуская партыя.

Яе галоўная мэта — устанаўленне рэальнага, а не дэклараванага прыярытэту правоў чалавека над правамі дзяржавы. Адной з асноўных задач стваральнікі абвясцілі змаганне за якасць жыцця беларускіх грамадзян, а сваім лозунгам — "Чалавек павінен жыць па-чалавечы". Партыя разумнага сэнсу прапануе рэфармаванне органаў улады, у тым ліку КДБ, МУС, суда і пракуратуры, выступае за стварэнне арміі на прафесійнай аснове, а таксама мае намер займацца і пытаннямі барацьбы са злачыннасцю. Эканоміку "пэрээсаўцы" лічаць пераважнай перад палітыкай. Можна чакаць асаблівую сімпатыю да новай партыі з боку прыгожай палавіны чалавецтва, бо ПРС выступае за карэннае змяненне статуса жанчыны ў грамадстве. Так, яна патрабуе, у прыватнасці, скарачэння для жанчын працоўнага тыдня пры поўнай аплаце з падвоеным каэфіцыентам.

Наталля ВАЛАКІДА.

Таксі для вучняў

Адразу дзве праблемы вырашаны адной пастановай Гродзенскага гарвыканкама. Згодна з ёй, маршрутныя таксі, якія рэгулярна курсіруюць да рэчавага рынку, па дарозе назад робяць прыпынкі ў аддаленых мікрараёнах Вішнявец і Прынёманскі і падвозяць у цэнтр вучняў спецыялізаваных школ.

Такім чынам, дзеці, нягледзячы на транспартныя праблемы, ў свой час паспяваюць на ўрокі. Праезд у "маршрутках" для іх бясплатны — дастаткова паказаць вадзіцелю вучнёўскі праязны білет. З другога боку, таксі таксама не прыходзіцца вяртацца з рынку пустымі.

Лілія АСТРАВЕЦКАЯ.

Курсы валют на 18 лістапада:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Прыор"	7200	7400	4650	4780
"Алімп"	7280	7470	4758	4893

ПАДЗЕІ ТЫДНЯ

ЛЮСТРАНЫ ЭФЕКТ

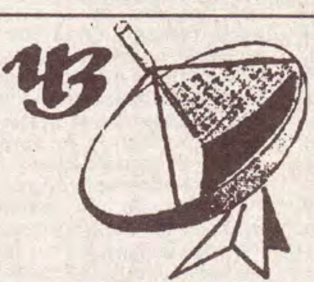
□ Якаў ЯСЭПКІН, "ЧЗ"

Сярэдзінны тыдзень лістапада ў храналагічных святцах найноўшай беларускай палітыкі зойме асобную і адметную старонку. Па сутнасці, яго адметы абумоўлены развіццём палітычнай сітуацыі ў рэспубліцы як на мінулым тыдні, так і яшчэ раней. Таму скажам некалькі слоў пра перадумовы. Парытэтнае функцыяніраванне праслаўтай уладнай трыяды, характэрнае для краін, маючых неабходны запас традыцыйнай трываласці, у Беларусі пакуль застаецца ў сферы пажаданай рэальнасці. Сочынскія "вакацыі" прэзідэнта скарысталі не толькі апазіцыйныя плыні і былая "партыя ўлады", а і парламент. Вядома, што адной з прэзідэнцкіх перамог лічылася (і не без падстаў) ухвала ВС рэформы савецкай мясцовай улады. Але так званая "прэзідэнцкая вертыкаль" паранейшаму ў будаўнічых рыштаваннях. Больш таго, цяпер яна на нявызначаны тэрмін пазбавілася легітымнага падмурка. Дзеянне парламенцкай пастановы было прыпынена рашэннем Канстытуцыйнага суда. Пацярпеўшым бокам, без сумненняў, лічыўся прэзідэнт. Паралельна парламент вырашаў выбарчую дылему, якая таксама прама закранала інтарэсы прэзідэнта. Мажарытарны ці мажарытарна-прапарцыянальны варыянт выбараў ствараў прававое поле прыцягнення літаральна для ўсіх палітычных сіл, бо заключаў у сабе прынцыповы сэнс. Кансервацыя апрабаванай мажарытарнай сістэмы адпавядала спадзяванням выканаўчай улады, значыць, і прэзідэнта. "Партыйныя спісы" аўтаматычна станавіліся б "плацінавымі карткамі" на права ўваходжання ў новы ВС. Касметычная рэстаўрацыя існуючага заканадаўства ніяк не задавальняла партыі. Другая па ліку (пасля ціхай смерці перабудовы ў саюзных маштабах) беларуская парламенцкая асамблея можа заняць вялізную нішу ў структурах дзяржаўнай улады, таму і кіпелі страсці дэпутацкага сходу і, скончыўшыся на паўслове, мелі сімвалічны фінал. Хваля антыпрэзідэнцкіх настрояў вылілася ў бурныя дэбаты аб "прэзідэнцкай вертыкалі". На тым парламентарыі і раз'ехаліся. З Масквы (дзе адбыліся перамовы з В.Чарнамырдзіным) прыбыў прэзідэнт і ў той жа дзень у вячэрняй "Панараме" выступіў так, як не выступаў ніколі. Пасля чаго ў суботу прайшло пасяджэнне Кабінета Міністраў, у панядзелак у магазінах тэрмінова замянілі некаторыя "цэннікі". Усё вышэйназванае і ўтварыла фон, на якім разгортваліся тыднёвыя падзеі. Але, паўторым, іх дынаміка абумоўлена і запраграміравана раней.

13 лістапада А.Лукашэнка падпісаў указ № 200 аб мерах па ўпарадкаванню цэн на асобныя харчовыя тавары і сацыяльнай абароне насельніцтва. Згодна з ім, з 14 лістапада аптова-адпускныя цэны, рознічныя цэны на хлеб масавых і дыетычных гатункаў, малако, тварог і шэраг іншых прадуктаў павінны былі панізіцца. Што і адбылося. Указ тычыўся тых тавараў, па якіх памер павышэння цэн да ўзроўню 1 лістапада перавысіў 18 працэнтаў. Дакумент прадугледжваў комплекс стабілізацыйных мер, суб'ектам гаспадарання ўсіх форм уласнасці рэкамендавана аказаць адрасную сацыяльную падтрымку нізкааплатным работнікам. У панядзелак магазіны і гандлёвыя кропкі апынуліся ў цэнтры ўвагі ўлад, журналістаў і, зразумела, пакупнікоў. Здаецца, падобны прэцэдэнт (зніжэнне цэн) уразіў і Расію. У астанкінскіх інфармацыйных праграмах беларуская навіна падавалася асобным радком. Дарэчы, у Маскву з рабочым візітам адбылі ў той жа дзень віцэ-прэм'ер рэспублікі М.Мяснікові, кіраўнікі міністэрстваў і ведамстваў для паглыблення ўсебаковага супрацоўніцтва паміж краінамі. Прайшла і традыцыйная прэс-канферэнцыя ў Доме ўрада. Міхаіл Чыгір расказаў аб прычынах лістападаўскага цэнавага буму. Прэзідэнт і Кабінет Міністраў прынялі па ўтаймаванню "свабодных" цэн экстранныя меры. У брыфінгу ўдзельнічалі віцэ-прэм'еры С.Лінг, В.Ганчар і У.Гаркун. Паводле В.Ганчара, указ А.Лукашэнкі — "палітычнае рашэнне". А аўторак, акрамя паралізаваўшай сталіцу галалёдзіцы, быў адзначаны публічнай рэакцыяй на рэзкае выступленне прэзідэнта ў прамым эфіры і пасяджэнне ўрадавага кабінета з парадкам дня "Аб сацыяльна-эканамічнай і палітычнай сітуацыі ў Рэспубліцы Беларусь". Публікацыі ў прэсе цяжка лічыць узорам шчырасці, аднак нейкія меркаванні выказаны. У тэматычных блоках змешчаны і змяшчаюцца паведамленні аб падтрымцы дзеянняў прэзідэнта, напрыклад, Народным саюзам Беларусі "Ачышчэнне" і інш. Між тым, актывізавалася апазіцыя, у прыватнасці, дэпутацкая фракцыя БНФ у парламенце, якая выступіла з заявай. У сераду па ініцыятыве БНФ у Вярхоўным Савеце адбылася прэс-канферэнцыя, дзе танальнасць выказванняў адпавядала тону заявы. Тым часам прэзідэнт правёў многа сустрэч з "народам". 16-га ўручыў узнагароды групе работнікаў Мінскага аўтамабільнага завода. Пад час такіх сустрэч Аляксандр Лукашэнка тлумачыў сваю пазіцыю і бачанне палітычнай, сацыяльна-эканамічнай сітуацыі ў рэспубліцы. Аднак, бадай, вызначальнай падзеяй тыдня стала наведванне прэзідэнтам Канстытуцыйнага суда, пасля чаго Лукашэнка і намеснік старшыні КС Валерый Ціхіня выйшлі да прэсы і выказалі думкі наконт карыснасці перамоў, а В.Ціхіня правёў і вялікую прэс-канферэнцыю. Як вядома, гутарка прэзідэнта з суддзямі працягвалася паўтары гадзіны. У выніку прэзідэнт папрасіў прабачэння ў КС з нагоды некарэктных выказванняў у адрас апошняга. У сваю чаргу Канстытуцыйны суд перанёс тэрміны разгляду справы аб правамернасці ўвядзення "прэзідэнцкай вертыкалі" (разгляд праходзіў учора) і адклікаў з друку заяву з ацэнкай "некарэктных выказванняў". Валерый Гур'евіч пацвердзіў рашэнне КС аб прыпыненні дзеяння некаторых норм Закона ад 6 кастрычніка г.г. і матываваў мэтазгоднасць гэтай меры. Уключэнне ў парадак работы сесіі ВС праекта аб унясенні паправак у закон аб КС па прапанове Д.Булахава Ціхіня расцаніў як спробу "націску". Цікава, што ён падзяліўся надзеяй: не паўтарыць лёс Валерыя Зоркіна, г.зн. не ўмешвацца ў палітычныя разборкі. Ці магчыма такое? Імклівы час пакажа. Спіраль супрацьстаяння галін улады закручваецца на вачах, і цывілізаваны шлях вырашэння канфлікту не надта відавочны. Вельмі важнае пытанне (па сутнасці, аб уладных прыярытэтах) сёння наўрад ці магчыма цалкам вырашыць: няма "прававога калідора". Нелагічнае, на першы погляд, дбанне ледзь не ўсіх апанентаў прэзідэнта (у іх ліку і апазіцыя БНФ, якую ніяк не "абвінаваціш" у сімпатыях да Савецкай улады) за дэкаратыўныя Саветы мае ўнутраную логіку. Барацьба за ўладу працягваецца і жупел аўтарытарызму ўяўляецца неблагім довадам у далейшых змаганнях. Прынамсі, выбарчая кампанія ў новы парламент хутчэй за ўсё пройдзе пад знакам згадкі пра многія нявыкананыя папулісцкія абяцанні. І тады спрацуе так званы люстраны эфект: "зброя" выканаўчай улады апынецца ў процілеглага боку.

"Уорлднэт" — "Суперчэннэл" — "Еўраньюс"

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

Дзяжурныя па выпуску перакладчык Ларыса ДУДАРУК, Людміла КАХАВЕЦ, рэдактар Наталля ВАЛАКІДА.

НОВАЯ ВАЛЮТА ДЛЯ ЕЎРОПЫ

У Франкфурце-на-Майне (Германія) прайшло першае пасяджэнне еўрапейскіх дзяржаў, на якім абмяркоўвалася пытанне аб утварэнні адзінай валюты.

Паводле меркаванняў спецыялістаў, еўрапейская валюта ўвойдзе ў зварот ужо да 1999 года.

КАНЕЦ МЕКСІКАНСКАГА "ТАВАРУ"

Амерыканскія службы па барацьбе з наркабізнесам раскрылі ў Лос-Анжэлесе мексіканскую групоўку з 14 чалавек, якая займалася продажам наркотыкаў.

Паліцыя канфіскавала буйную партыю какаіну на суму больш за 1,5 мільярда даляраў.

ЭПІДЭМІЯ ХАЛЕРЫ

У Албаніі працягвае распаўсюджвацца халера.

Паводле паведамленняў органаў аховы здароўя, з пачатку верасня ў краіне памерла ад халеры больш за 30 чалавек.

ГАНДЛЮЮЦЬ... ДЗЕЦЬМІ

На венгерска-румынскай граніцы былі затрыманы муж і жонка з Вялікабрытаніі.

Яны купілі ў адной маладой маці ў Румыніі дзіця за 6 тысяч даляраў і спрабавалі выехаць з ім за межы краіны. Маладая пара была асуджана да 28 месяцаў зняволення.

СУПРАЦЬ ШКОЛЬНІКАЎ – З ДУБІНКАМІ

У паўночным раёне Турцыі адбыліся моцныя сутыкненні паміж паліцыяй і дэманстрантамі.

Удзел у дэманстрацыі прынялі ў асноўным школьнікі і студэнты, якія патрабавалі прызнання аўтаноміі паўночнага раёна.

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

БІЗНЕС-КЛАС

Гановерскі шанц

Буйнейшая выставачная фірма свету з Германіі "Дойчэ Месэ АГ" правяла прэс-канферэнцыю, на якой расказала пра маючыя адбыцца ў будучым годзе міжнародныя кірмашы ў Гановеры — прызнаным у свеце месцам для ўстанаўлення кантактаў паміж Захадам і Усходам.

На буйнейшай у свеце выставачнай тэрыторыі ў Гановеры праходзяць самыя значныя выстаўкі асноўных сродкаў вытворчасці. Лідэрам з'яўляецца "Гановерскі кірмаш", які налічвае 6500 удзельнікаў і мае агульную выставачную плошчу 300 000 квадратных метраў. За ім ідзе "Цебіт Гановер" — вядучы кірмаш па тэхналогіі інфармацыі і камунікацыі. У наступным годзе пройдзе таксама "Лінга" — сусветная выстаўка машын і абсталявання для дрэваперапрацоўчай прамысловасці і лясной гаспадаркі і "Біятэхніка". Гэтыя выстаўкі не толькі дэманструюць тэхніку і тэхналогіі будучага, але і даюць рэальны шанц для выхаду на еўрапейскі рынак. Разам з кірмашамі сродкаў вытворчасці ў 1995 годзе ў Гановеры будуць праводзіцца "Даматэкс" — вядучы Міжнародны кірмаш дываноў і пакрыццяў для падлогі, "Інтэршпіталь" - міжнародны кірмаш абсталявання для бальніц і амбулаторнага абслугоўвання, а таксама "Кваліфікацыён" — міжнародная спецыялізаваная выстаўка па менеджменту і прафесійнай кваліфікацыі.

"Ваша краіна зараз пераарыентоўвае сваю палітыку і эканоміку, — сказаў на прэс-канферэнцыі пан Міхаэль Боерман, генеральны ўпаўнаважаны "Дойчэ Месэ АГ", — і мы лічым, што такія буйныя міжнародныя кірмашы, як Гановерскі, могуць вам рэальна дапамагчы".

(Ул.Інф.)

Банкі ўзялі час на абдумванне...

Свае новыя тэхналогіі прапанавалі васьмі беларускім банкам прадстаўнікі фірмы "Манака Інтэрнэйшнл камп'ютэр".

У час знаходжання ў Мінску міжнародная дэлегацыя наведала шэраг буйных беларускіх камерцыйных банкаў. Сярод іх "Беларусбанк", "Белбізнесбанк", "Комплекс", "Прыорбанк", "Пошук", "Алімп", "Альянс", "Ашчадны банк".

Дырэктар Інстытута сістэмнага аналізу рыначнай эканомікі Міхаіл Кавалёў, які прымаў удзел у гэтых сустрэчах, паведаміў, што заходнія спецыялісты прапанавалі комплекснае эфектыўнае вырашэнне праблемы вываду нашых банкаў на сусветны ўзровень — устаноўку аўтаматызаванай сістэмы комплекснага кіравання банкам "Сэмік". Гэта сістэма ўвабрала ў сябе лепшыя сусветныя банкаўскія тэхналогіі, а яе ўстаноўка патрабуе перабудовы кіравання банкам па сусветных стандартах, абучэнне персаналу, асваення новых банкаўскіх паслуг.

Праўда, кошт гэтай паслугі вялікі — каля 1 мільёна даляраў. Магчыма, гэта лічба і прымусіла нашых банкіраў узяць час на абдумванне прапановы заходніх калег...

БЕЛІНФАРМ.

ВІТРАЖНЫХ СПРАЎ МАЙСТРА

Той, хто лічыць, што выбранне прафесіі творцы сёння крок вар'яцкі, напэўна, мае рацыю. Бо, згадзіцеся, амаль заўсёды пустая кішэня і далёка "нятворчы" сучасны рынак працы не могуць не пераканаць нават самага непахіснага аптыміста. Аднак... Шмат стагоддзяў за плячыма ў гісторыі, і ўвесь гэты час лекары і пекары, прамоўцы і дойліды, мастакі і паэты жылі ўсе разам і кожны паасобку, ствараючы неабсяжны адзіны Сусвет і маленькі свет сваіх уласных захапленняў. І раней, і сёння, і заўсёды бухгалтары не падменяць артыстаў, а банкіры — паэтаў. А якая-небудзь "безграшовая" опера, магчыма, з цягам часу стане больш папулярнай, чым самая рызыкоўная ў гісторыі банкаўская справа. Да чаго імкнецца чалавек, выбіраючы сваім жыццём тую ці іншую прафесію? Шукае ўтульнае месца, разлічвае на грошы, "напрацоўвае" сувязі або марыць пра славу? На гэта можа адказаць толькі ён сам...

...Бекір Смольскі апошнюю сваю работу назваў узнёсла — "Імкненне". Куды і дзеля чаго — гэта ўжо вырашаць кожнаму. Ён — вітражыст, і, як сапраўдны мастак, не павінен адказваць на ўсе пытанні. "Я хачу, каб людзі глядзелі на неба не толькі тады, калі ідзе дождж" — гэта, так бы мовіць, ідэя вітража Бекіра. Яго "Імкненне" сапраўды вымушае глядзець у неба. І не толькі таму, што сам твор вельмі вялікі і ахоплівае некалькі паверхаў Дома друку. Бекіру ўдалося дасягнуць і перасягнуць тую мяжу, за якой талент пачынае набываць сваё канкрэтнае і змястоўнае аблічча.

Вітраж "Імкненне" Бекіра Смольскага — гэта дыпломная праца сёлетняга выпускніка Беларускай акадэміі мастацтваў. Праца, якая адразу выйшла за межы звычайнага дыплома.

— Дому друку проста пашчасціла, што ён стаў уладальнікам гэтай, безумоўна, таленавітай работы, — лічыць загадчык кафедры манументальна-дэкаратыўнага мастацтва, народны мастак Беларусі, прафесар акадэміі Г.Х.Вашчанка. — Адзінае, што непакоіць і павінна заўсёды прысутнічаць у такіх выпадках, — ахова аўтарскіх праў. Каб не атрымалася, як у мяне...

З вядомым вітражом Гаўрыіла Вашчанкі, які ўпрыгожваў былы Дом кіно гісторыя сумная. Кіношнікам вітраж спадабаўся, прыйшлі вернікі, і Чырвонаму касцёлу твор мастака не спатрэбіўся. І яго далейшы лёс цяжка прадказаць...

Бекір адзін з шасці сёлетніх выпускнікоў мастацкага аддзялення. Шэсць чалавек — гэта штогадовы прыём. Яшчэ некалькі гадоў таму на месца гэтых шасці прэтэндавала, як мінімум сорак, апошнія гады пакідаюць за сабой больш сумную і значна меншую лічбу. Але гэтая акалічнасць не палохае выкладчыкаў.

— Раней, калі прафесія мастака была больш прэстыжнай, многія ішлі ў яе выпадкова, цяпер жа да нас паступаюць толькі тыя, хто сапраўды ў мастацтве жыве і бачыць у гэтым сэнс свайго жыцця, — працягвае размову Гаўрыіл Харытонавіч.

— А працаўладкаванне вашых выпускнікоў? Ці ёсць тут праблема?

— Безумоўна. Раней нашым асноўным месцам размеркавання быў мастацка-прамысловы камбінат. Сёння ж ён сам прастойвае, бо многія заказчыкі выходзяць непасрэдна на мастакоў, мінаючы гэтую дзяржаўную ўстанову. Канешне, сёння нашым выпускнікам уладкавацца на пастаянную работу праблематычна. Больш рэальным бачыцца факт працы па асобных заказах...

На думку Гаўрыіла Харытонавіча, такімі заказчыкамі хутчэй за ўсё могуць выступаць прадпрымальнікі і царква. Але калі, скажам, на Захадзе бізнесмены аддаюць належнае інтэр'ерам сваіх офісаў, то нашыя "фірмачы" часам пра гэта нават не думаюць. Дарэчы, прафесійныя мастакі-манументалісты за мяжой — вялікая рэдкасць. Менавіта, прафесійныя. І гэта, безумоўна, дае надзею на шчаслівую сустрэчу з цікавым заказам на Захадзе. Аднак... Усё ж хочацца спадзявацца, што і ў нас мастацтва яшчэ можа знайсці свайго спажыўца ў вобразе не толькі шчаслівага назіральніка, але і канкрэтнага работадаўцы. Такім работадаўцам на гэты раз выступіла акцыянернае таварыства "Маладняк", заснавальнікамі якога з'яўляюцца Саюз моладзі Беларусі і газета "Чырвоная змена". Дзякуючы менавіта АТ "Маладняк", генеральнаму заказчыку, новы будынак Дома друку набыў прывабны эстэтычны выгляд. Свой удзел у фінансаванні гэтай праграмы прынялі "Народная газета", "Беларуская ніва", "Мінская праўда", "Чырвоная змена". Яшчэ некаторыя выданні, што знаходзяцца ў Доме друку, магчыма, таксама стануць "фінансістамі" гэтага далёка не таннага задавальнення.

Але вернемся да Бекіра Смольскага. Яго вітраж "Імкненне" паспяхова выканаў свае задачы — і эстэтычную, і практычную. Ён адразу прачытваецца і знутры і звонку. І ён заклікае нас паглядзець увысь, у неба. Нават калі зусім не ідзе дождж...

Майя ШЭНДРЫК.

Фота Сяргея БРУШКО.

РЭТРАСПЕКТЫВА

МЫ РОДАМ З "ЧЫРВОНКІ"

Чытаю "Чырвонку" і радуюся: і мова, і змест — цудоўныя. Няма мякіны і шалупіння. І вёрстка — куды да тае, калі я працаваў зменным сакратаром, а Міхась Суша — адказным. Паляпваў па паласе гнуткаю лінейкаю і вярстаў чобаты. Хоць і тады ў "Чырвонцы" працавалі выдатныя кадры: Хорсун, Няхамкін, Самусенкава, ішлі ў літаратуру сённяшнія кіты паэзіі Барадулін, Бураўкін. Ды ўсе цяперашнія вядомыя літаратары. Словам, "Чырвонка" была і ёсць калыска будучых публіцыстаў, празаікаў, паэтаў — само сабою. І я зараз засумаваў, што нічога не друкую ў ёй. Цяпер спрабую прапанаваць нарыс пра вайну, пра тады маладых. Мо што й атрымаецца. На маю думку, пра іх трэба пісаць маладзёжцы. Бо ж мацнеюць яны, калі слоўца пра сябе прачытаюць ды ў маладзёжнай газеце — гэта іх лечыць лепш за ўсялякае лякарства.

Ад рэдакцыі:
Нарыс Міколы Дубоўскага "Партызанскі ўмелец" мы прапануем у бліжэйшых нумарах газеты.

ПА-СУСЕДСКУ

Дарагая інфармацыя

Урад Літвы прыняў рашэнне аб узнагароджанні прэміяй у памеры 250 тысяч літаў (каля 60 тысяч даляраў) тых асоб, якія прадаставяць інфармацыю праваахоўным органам, дапамогуць раскрыць арганізатараў і выканаўцаў дыверсіі на чыгуначнай трасе Вільнюс—Каўнас.

Ананімнасць тым, хто прадаставіць інфармацыю, гарантуецца.

Што вінен, аддаць павінен

Наспявае канфлікт ВНУ Літвы з урадам рэспублікі з-за недастатковага фінансавання навучальных устаноў і нізкай зарплаты прафесарска-выкладчыцкага саставу.

Рэктары ўсіх ВНУ, прадстаўнікі выкладчыкаў і студэнтаў на праведзенай нядаўна сумеснай нарадзе прынялі рашэнне пачаць акцыі пратэсту, у час якіх іх патрабаванні будуць уручаны сейму і ўраду рэспублікі. Сутнасць патрабаванняў — павелічэнне памераў зарплат і стыпендый, упарадкаванне фінансавання вышэйшых навучальных устаноў, неадкладнае пагашэнне ім бюджэтнага доўгу. А завінавацiла дзяржава ВНУ многа. У прыватнасці, Вільнюскаму універсітэту — 4,7 мільёна літаў, 2,5 мільёна літаў — Каўнаскаму медыцынскаму універсітэту.

Замест гадзінніка – герб

З фасада "Белага дома" ў Маскве знялі гадзіннік, а на яго месцы з'явіўся грандыёзны твор грузінскага скульптара Зураба Цэрэтэлі — двухгаловы арол.

Герб ужо абжыў афіцыйную рэзідэнцыю пад дахам урада. Цяпер і ў яго прэзідэнцкіх колах узнікла пільная патрэба памяняць крамлёўскія зоркі на сваёй рэзідэнцыі на двухгаловых імперскіх арлоў з атрыбутамі манархій — каронай, дзяржавай, скіпетрам. Як заўважылі спецыялісты ў галіне геральдыкі, у афіцыйна зацверджаным прэзідэнтам Расіі гербе краіны адсутнічае дэвіз, які заўсёды ёсць на гербе дзяржавы, што паважае сябе. На дарэвалюцыйным гербе быў надпіс "З намі бог". Савецкая дзяржава жыла з лозунгам "Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся!" На гербе ЗША напісана: "З многіх адно". Вялікабрытаніі — "Бог і мае права". У Расіі такога дэвіза яшчэ няма.

У гонар абвяшчэння Латвійскай рэспублікі

Невялікія ўрачыстасці з нагоды 76-й гадавіны абвяшчэння ў Латвіі дзяржаўнасці прайшлі і ў Віцебску.

18 лістапада ў абласной філармоніі адбыўся прымеркаваны да гэтай даты канцэрт, у якім прагучала "Меса ўрачыстая" Шарля Гуно ў выкананні харыстаў з латвійскага горада Рэзекне. Арганізатарам гэтага святкавання выступіла консульства Латвіі ў Віцебску. Трэба адзначыць, што з яго адкрыццём тут культурныя сувязі паміж прыбалтыйскай рэспублікай і прыгранічнай вобласцю Беларусі сталі яшчэ больш цеснымі. Мінулым летам у горадзе на Дзвіне прайшлі Дні культуры Латвіі, у лістападзе пачала функцыяніраваць латвійская нядзельная школа для дзяцей.

БЕЛІНФАРМ.

СЛАВУТЫЯ ІМЁНЫ

ЗА МЯЖОЙ ПАМЯЦІ

Споўнілася 110 год з дня нараджэння выдатнага палітычнага дзеяча беларускага нацыянальна-дэмакратычнага Адраджэння, вядомага беларускага мовазнаўцы, пісьменніка і публіцыста, акадэміка першага складу Беларускай акадэміі навук Язэпа Юр'евіча Лёсіка. У 20-я гады яго імя было шырока вядома інтэлігенцыі Беларусі. І не таму, што гэты чалавек прыходзіўся дзядзькам народнаму пісьменніку Беларусі Якубу Коласу (хаця дзядзька быў на два гады малодшы за пляменніка), ці, што быў жанаты з Вандай Лявіцкай, дачкой вядомага пісьменніка Ядвігіна Ш. У 20-х гадах на "Правапісе", "Граматыцы і сінтаксісе" Язэпа Лёсіка вучылася літаральна ўся Беларусь. Яго ўклад у культуру і развіццё роднай нацыі цяжка пераацаніць.

Язэп Лёсік нарадзіўся 6 лістапада 1884 г. у вёсцы Мікалаеўшчына Мінскага павета (цяпер Стаўбцоўскага раёна) у сям'і селяніна. Бацькі служылі арандатарамі ў князёў Радзівілаў. У сям'і было дзесяць дзяцей, а Язэп быў самым малодшым з іх. Маленства яго прайшло ў роднай вёсцы. Нягледзячы на тое, што Язэп быў здольны, добра скончыў народную школу і яшчэ два гады рыхтаваўся да паступлення ў Нясвіжскую настаўніцкую семінарыю. А яго ўсё ж "зрэзалі" на ўступных экзаменах з-за беларускага акцэнту. На наступны год Язэп Лёсік паступіў у Маладзечанскую семінарыю, аднак закончыць яе яму не давялося з-за свайго свавольнага характару, які не паддаваўся суроваму семінарскаму рэжыму. Юнаку давялося ехаць да старэйшага брата Антона, які працаваў настаўнікам у Ноўгарад-Северску, што на Чарнігаўшчыне. Язэп паступіў у апошні клас гарадскога вучылішча і ў 1902 г. скончыў яго. З дапамогай брата Язэп падрыхтаваўся і вытрымаў экзамен на годнасць настаўніка народнай школы пры Ноўгарад-Северскай гімназіі. Па жаданню юнака яго прызначылі выкладчыкам рускай мовы ў Бабруйскую сельскагаспадарчую школу, дзе ён працаваў толькі адзін год, а потым зноў прыехаў да брата ў Ноўгарад-Северск. Павятовыя ўлады прапанавалі яму пасаду настаўніка ў школе мястэчка Грамяч. Будучы ўжо 20-гадовым хлопцам, Язэп захапіўся палітычнымі справамі і стаў знаёміць з гэтымі пытаннямі грамяцкіх сялян. Такая неасцярожнасць прывяла да таго, што Язэпа ў 1906 г. арыштавалі і пасадзілі ў Ноўгарад-северскую турму, дзе ён знаходзіўся больш чым год. Лёсіка перавезлі на суд у Старадуб на Чарнігаўшчыне. Тут яму ўдалося збегчы з горада і, такім чынам, пазбегнуць суда. Пасля гэтага Язэп некаторы час хаваўся ў Стоўбцах, а потым каля двух гадоў у старэйшага брата Міхала, начальніка станцыі Красноўка, што недалёка ад Луганска. Але ў 1911 г. юнака арыштавалі ў Ноўгарад-Северску, калі ён прыехаў да брата Антона. Цяпер суд вынес яму вельмі суровае пакаранне: бестэрміновае пасяленне ў Сібіры, дзе Язэп жыў да канца царскага самаўладдзя ў Кірэнскім павеце Іркуцкай губерні.

Знаходжанне ў ссылцы і падзеі першай рускай рэвалюцыі адыгралі вялізную ролю ў фарміраванні свядомасці, светапогляду і палітычных пазіцый Лёсіка. У Сібіры Язэп заняўся самаадукацыяй, сустракаўся з А.Прушынскім (Алесем Гаруном), з якім потым не разлучаўся. Адарваны ад Бацькаўшчыны, Лёсік падтрымліваў сувязі з ёю, і з далёкага краю пільна сачыў за тым, што рабілася ў родным краі. З ссылкі дасылаў карэспандэнцыі, апавяданні і вершы ў газету "Наша ніва".

Вызваленне ад ссылкі Язэпу прынесла Лютаўская рэвалюцыя 1917 года. Ён вярнуўся ў Беларусь і спыніўся ў Мінску, у якім бурліла неспакойнае жыццё і горад становіцца адным з важнейшых рэвалюцыйных цэнтраў. Лютаўская рэвалюцыя ўдыхнула ў прадстаўнікоў беларускай нацыянальнай інтэлігенцыі новыя сілы. Пачала зноў дзейнічаць Беларуская сацыялістычная грамада, якая ставіла пытанне аб нацыянальным вызваленні Беларусі.

Улетку 1917 г. Я.Лёсік пазнаёміўся з дачкой пісьменніка Ядвігіна Ш. Вандай Лявіцкай, з якой увосень гэтага ж года ўзяў шлюб.

Язэп Лёсік актыўна ўключаецца ў палітычнае жыццё і прызначаецца рэдактарам газеты "Вольная Беларусь", выступае на Усебеларускім сялянскім з'ездзе за справу Бацькаўшчыны, за адраджэнне Беларусі. Ён быў членам, а потым і старшынёю Усебеларускай Рады, якая выдала закон пра незалежнасць Беларусі і арганізацыю Беларускай Народнай Рэспублікі (БНР). Язэп Лёсік узначальваў каля года Раду Беларускай Народнай Рэспублікі, а ў сярэдзіне 1919 г., перадаўшы паўнамоцтвы старшыні Пятру Крэчэўскаму, паступова пачынае адыходзіць ад палітычнай дзейнасці. Ён прымае прапанову Алеся Гаруна і становіцца рэдактарам газеты "Беларусь" — органа Беларускага нацыянальнага камітэта. У гэты час асабліва яскрава раскрыўся публіцыстычны талент Лёсіка, калі ён шмат выступаў у друку па нацыянальнаму пытанню, якое найбольш востра хвалявала яго.

Бачачы, што палітычнае становішча Беларускай Народнай Рэспублікі няпэўнае, Язэп усё больш скіроўвае свае асабістыя намаганні на культурнае адраджэнне Бацькаўшчыны. Ужо ў красавіку 1918 г. у Мінску пры сакратарыяце БНР ім былі адкрыты курсы беларусазнаўства. Тады ж Народны сакратарыят БНР па прапанове Лёсіка прыняў пастанову аб абвяшчэнні беларускай мовы дзяржаўнай і абавязковай мовай Рэспублікі.

Пасля выгнання ў 1920 г. белапалякаў з Беларусі актыўныя дзеячы БНР, баючыся рэпрэсій з боку бальшавікоў, вымушаны былі пакінуць Мінск і эмігрыраваць хто куды: у Берлін, Прагу, Вільню, Варшаву, Коўна. Язэп Лёсік застаўся, таму што хацеў плённа супрацоўнічаць з новай Савецкай уладай на карысць беларускага народа, за што ледзь не паплаціўся жыццём. Чэкісты арыштавалі Я.Лёсіка як контррэвалюцыйнага дзеяча. Нягледзячы на захады родзічаў і сяброў па вызваленню яго з-пад арышту, нічога з гэтага не выйшла. І толькі калі ўзняў свой голас у абарону Лёсіка У.Ігнатоўскі, апошняга неўзабаве вызвалілі. Як успамінаў пазней сам Я.Лёсік, У.Ігнатоўскі рашуча заявіў савецкім уладам: "Калі не вызваліце Лёсіка, дык сажайце мяне". Аўтарытэт Ігнатоўскага быў вялікі, і Лёсіка адпусцілі.

Навуковая і педагагічная дзейнасць Язэпа Лёсіка ў Мінску была больш плённая, чым палітычная.

Ад яго працы засталася вялікая спадчына. За сваю дзейнасць у Мінску Язэп Лёсік дабіўся вялікіх поспехаў. Для сучаснай беларускай мовы ён адзін зрабіў столькі, колькі не маглі зрабіць дзесяткі іншых. Не маючы спецыяльнай філалагічнай адукацыі, ён шляхам самаадукацыі і дзякуючы свайму таленту дабіўся ў гэтай галіне значных поспехаў і стаў вядучым мовазнаўцам у БССР.

Літаратурную дзейнасць Язэп Лёсік пачаў як празаік. Першым яго апублікаваным творам быў пераклад старажытнай грэчаскай казкі "Геркулес і селянін", які змясціла "Наша ніва" ў 1912 г. Неўзабаве там жа з'явіліся і яго апавяданне "Ня ўсе ж разам, ягамосьці!" і публіцыстычныя нататкі "Пра лёс беларускага народа і яго мовы". Свае вершаваныя спробы Я.Лёсік друкаваў пад псеўданімам Апалчэнец і крыпт. Я.Л.

У 1921 г. рыхтаваўся да друку зборнік мастацкай прозы Я.Лёсіка "Родныя вобразы", але быў забаронены. Наогул яго кнігі ў 20-я гады вельмі правіліся цэнзурай. Ён пераклаў на беларускую мову "Маніфест Камуністычнай партыі" К.Маркса і Ф.Энгельса, перарабіў на сучасную мову "Пінскую шляхту" В.Дуніна-Марцінкевіча. Максім Гарэцкі высока цаніў талент Лёсіка-апавядальніка, адзначаў нацыянальны характар яго творчасці. Менавіта Гарэцкаму належаць прарочыя словы пра Язэпа Лёсіка: "Гэтага слаўнага пісьменніка чакае яшчэ слаўнейшая будучыня".

Выкладчыцкую дзейнасць у Мінску Я.Лёсік пачаў яшчэ раней, чым літаратурную і даследчыцкую. Ужо ў 1921 г., адразу пасля адкрыцця Беларускага дзяржаўнага універсітэта Я.Лёсік пачаў выкладаць у ім родную беларускую мову, адначасова выкладаючы яе ў Беларускім педагагічным тэхнікуме і на вышэйшых курсах беларусазнаўства. Паводле ўспамінаў сучаснікаў, асабліва любілі слухаць яго выступленні студэнты.

Сам ён аддаваў працы не толькі ўвесь свой час, але і сваё сэрца, сваё здароўе, моцна падарванае доўгімі, цяжкімі гадамі выгнання ў Сібіры ("На суд гісторыі: Успаміны, дыялогі". Мн., 1994. С.164).

У сувязі з настойлівай патрэбнасцю ў беларускай тэрміналогіі і падручніках на беларускай мове паўстала пытанне аб стварэнні ў пачатку 1921 г. пры Наркамаце асветы БССР спецыяльнай установы, якой і стала Навукова-тэрміналагічная камісія. У першы склад яе ўвайшоў як сакратар гуманітарнай секцыі і Язэп Лёсік. Калі ў пачатку 1922 г. стварыўся Інстытут беларускай культуры, Лёсік быў залічаны на працу ў Інстытут правадзейным членам разам з такімі аўтарытэтамі, як Яўхім Карскі, Янка Купала і Якуб Колас. Да канца 1926 г., менш чым за 5 гадоў сваёй работы тэрміналагічнай камісіяй былі распрацаваны і выдадзены 10 тэрміналагічных слоўнікаў, якія змяшчалі звыш 13 тысяч слоў па розных галінах навукі. Акрамя таго, камісія падрыхтавала да друку яшчэ 6 тэрміналагічных слоўнікаў агульнай колькасцю 19 тысяч тэрмінаў. Такім чынам, усяго за азначаны перыяд было распрацавана і прынята звыш 30 тысяч тэрмінаў.

У 1927 г. тэрміналагічная камісія была пераўтворана ў Інстытут навуковай мовы, дырэктарам якога стаў Я.Ю.Лёсік.

Напрыканцы 1928 г. Інстытут беларускай культуры быў пераўтвораны ў Беларускую акадэмію навук і Язэп Лёсік разам з невялікай групай вядомых беларускіх вучоных і дзеячаў культуры зацвярджаецца яе правадзейным членам (акадэмікам). Гэта было прызнаннем яго заслуг у развіцці тэорыі беларускай мовы.

Я.Лёсік прыняў актыўны ўдзел у арганізацыі і правядзенні Акадэмічнай канферэнцыі па рэформе беларускага правапісу і азбукі, якая адбылася ў лістападзе 1926 года ў Мінску. Ім былі прачытаны два грунтоўныя даклады па пытаннях удасканалення беларускай азбукі і правапісу.

Прычынай склікання канферэнцыі з'явілася тое, што з сярэдзіны 20-х гадоў па меры развіцця беларускай літаратурнай мовы асабліва прыкметна выявіліся некаторыя недакладнасці існаваўшага тады правапісу Б.Тарашкевіча. Пытаннямі беларускага правапісу да гэтага часу займаўся Я.Лёсік, які спачатку папулярызаваў правапіс Б.Тарашкевіча, выдадзены ім у "Беларускай граматыцы для школ" яшчэ ў 1918 годзе. Язэп Лёсік апублікаваў "Практычную граматыку" (1922), дзе правапіс Б.Тарашкевіча пададзены без змен і прыняты для навучання ў школах БССР. Без змен правапіс Б.Тарашкевіча выкладзены Я.Лёсікам і ў падручніку "Беларуская мова. Правапіс" (1923). Але, пачынаючы з 1925 г., Язэп Лёсік у сваіх падручніках уносіў некаторыя змены і ўдакладненні ў правапісе, адначасова змяшчаючы ў часопісах спецыяльныя артыкулы па пытаннях правапісу. На жаль, абмеркаваць выдадзены ў пачатку 1930 г. праект беларускага правапісу з удзелам "шырокіх грамадскіх колаў", як планавалася правапіснай камісіяй БАН ужо не давялося з-за рэпрэсій, якія разгарнуліся супраць беларускай інтэлігенцыі і арышту ў сярэдзіне гэтага ж года большасці членаў камісіі (С.Некрашэвіч, В.Ластоўскі, Я.Лёсік, П.Бузук). Язэп Лёсік быў арыштаваны 17 ліпеня 1930 г. на курорце ў Мацэсце, куды ён паехаў, каб папраўіць сваё здароўе. Закончыць курс лячэння яму не далі, а з Каўказа прывезлі як арыштанта ў Мінск і пасадзілі ў турму АДПУ. Адначасова з яго арыштам, у доме, дзе жыў Я.Лёсік з сям'ёй і братам Антонам, пачаўся вобыск, у выніку якога забралі амаль усю яго бібліятэку, перапіску і рукапісы.

Па справе так званага "Саюза вызвалення Беларусі" былі арыштаваны 108 чалавек, у тым ліку 25 былых членаў партыі беларускіх эсэраў. Усіх іх аб'явілі нацыяналістамі, хоць у следчых справах цяжка знайсці хоць адно выказванне і іншае сведчанне, якое можна было б кваліфікаваць як нацыяналістычнае.

6 снежня 1930 г. СНК БССР прыняў пастанову аб выключэнні са складу Беларускай акадэміі навук 7 акадэмікаў, у тым ліку і Я.Ю.Лёсіка, пазбавіўшы іх звання акадэміка. Неабходна адзначыць, што на момант прыняцця гэтага рашэння вучоныя знаходзіліся ў папярэднім зняволенні. Несудовы прыгавор па іх справе быў вынесены рашэннем калегіі АДПУ БССР толькі 10 красавіка 1931 г. Гэта азначала, што яшчэ да гэтага рашэння вучоныя былі абвінавачаны ў контррэвалюцыйнай дзейнасці і з гэтай нагоды пазбаўлены звання акадэмікаў. Я.Ю.Лёсік атрымаў 5 гадоў высылкі ў г.Камышын Саратаўскай вобласці, выкладаў рускую мову і літаратуру ў Нікалаеўскім педагагічным тэхнікуме. Нават і пасля адбыцця тэрміну высылкі Я.Лёсіку з сям'ёй не дазволілі вярнуцца ў 1936 г. на радзіму. Ён спрабуе ўладкавацца на працу дзе-небудзь паблізу ад роднага краю — у Бранску. Паколькі тут яму не ўдалося знайсці падыходзячага месца, ён накіроўваецца ў Навазыбкаў, дзе яго пагадзіліся прыняць настаўнікам у школу на станцыі Злынка. Але хутка НКУС патрабаваў неадкладнага выезду туды, куды быў высланы, — у Саратаўскую вобласць, дзе ён працаваў выкладчыкам педагагічнага тэхнікума ў г.Актарску. У 1938 г. Язэп Лёсік быў зноў арыштаваны "за прыналежнасць да існаваўшай у Саратаве з ліку палітссыльных контррэвалюцыйнай арганізацыі" і зняволены ў турму. Асобай нарадай 31 сакавіка 1940 г. прыгавораны да 5 гадоў папраўча-працоўных лагераў "за антысавецкую агітацыю". У 1940 г. родныя Лёсіка атрымалі паведамленне аб яго смерці ў Саратаўскай турме 1 красавіка 1940 г. Апошнія дні жыцця Язэпа Лёсіка засталіся таямніцаю, як таямніцаю засталася і яго магіла. У час ссылкі Я.Лёсік напісаў сваю апошнюю працу "Сінтаксіс рускай мовы" для педвучылішчаў, але рукапіс яе быў канфіскаваны пры апошнім арышце.

Нялёгкі лёс выпаў на сям'ю Лёсіка і яго дзяцей Юрыя, Люцыю і Алесю. Пасля арышту Я.Лёсіка ў 1930 г. яго сям'я была выселена з іх уласнага дома па вуліцы Шпітальнай у іншы будынак, а ў іх доме зрабілі дзіцячы сад для дзяцей супрацоўнікаў ДПУ. Жонка Лёсіка — Ванда Антонаўна Лявіцкая пайшла працаваць пасудамойкай у сталовую цагельнага завода. Гэтая надзвычай інтэлігентная жанчына, дачка беларускага пісьменніка Ядвігіна Ш., каб пракарміць дзяцей, хадзіла за 5 кіламетраў мыць талеркі. Хутка ўсю сям'ю выслалі ў глыбінныя раёны Расіі.

Язэп Лёсік па першаму прыгавору рэабілітаваны 10 чэрвеня 1988 г. Вярхоўным судом БССР, а па другому — 8 кастрычніка 1958 г. прэзідыумам Саратаўскага абласнога суда.

Больш як 60 гадоў імя Я.Ю.Лёсіка было выкраслена з гісторыі Беларусі. І толькі зараз мы робім спробы адкрыта і аб'ектыўна ацаніць яго ўклад у развіццё беларускай навукі і культуры.

Сцяпан ЯКУШЭВІЧ,
навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі АН Рэспублікі Беларусь.

ПРАВЕРЦЕ ПРАВІЛЬНАСЦЬ АФАРМЛЕННЯ АБАНЕМЕНТА

На абанеменце павінен быць пастаўлены адбітак касавай машыны.

Пры афармленні падпіскі (пераадрасоўкі) без касавай машыны на абанеменце праастаўляецца адбітак каляндарнага штэмпеля аддзялення сувязі. У гэтым выпадку абанемент выдаецца падпісчыку з квітанцыяй аб аплаце кошту падпіскі (пераадрасоўкі).

Для афармлення падпіскі на газету або часопіс, а таксама для пераадрасавання выдання бланк абанемента з дастаўчай карткай запаўняецца падпісчыкам чарнілам, разборліва, без скарачэнняў, адпаведна ўмовам, выкладзеным у каталогах.

Запаўненне месячных клетак пры пераадрасаванні выдання, а таксама клеткі "ПВ-МЕСЦА" робіцца работнікамі прадпрыемстваў сувязі.

Кур'ер "ЧЗ"

Юбілейны месяц

Юбілейным выдаўся апошні асенні месяц для віцебскіх ВНУ.

25 лістапада сваё шасцідзесяцігоддзе адзначыць Віцебскі медыцынскі інстытут. За гэтыя гады ў яго сценах было падрыхтавана каля 12 тысяч урачоў і правізараў. Віцебская акадэмія ветэрынарнай медыцыны адзначыла днямі свой 70-гадовы юбілей. На рахунку гэтай вышэйшай навучальнай установы 20 тысяч кваліфікаваных спецыялістаў для сельскагаспадарчай галіны.

Прыбаўленне ў свеце кніг

Чарговую штомесячную выстаўку "Беларуская кніга–94" арганізавала Міністэрства культуры і друку.

На гэты раз у Доме кнігі па праспекце Машэрава была прадстаўлена літаратура, выпушчаная ў кастрычніку бягучага года. Экспазіцыю склалі каля 270 кніг і брашур, 57 з якіх выпусцілі дзяржаўныя выдавецтвы, прычым, больш за 30 — на беларускай мове.

У час работы выстаўкі адбылася прэзентацыя шостага тома "Гісторыі беларускага мастацтва", якім выдавецтва "Навука і тэхніка" завяршыла выпуск гэтага выдання.

Дзень нараджэння музея

Сямідзесяціпяцігадовы юбілей адзначыў Гомельскі абласны краязнаўчы музей.

За гэты час у яго сховішчах сабраны сапраўды бясцэнныя экспанаты, самымі значнымі з якіх з'яўляюцца калекцыі ікон, старажытнадрукаваных кніг, матэрыялы па гісторыі Вялікай Айчыннай вайны і, вядома, памятныя рэчы князёў Паскевічаў, у палацы якіх усе гэтыя гады размяшчаецца музей. Да знамянальнай даты яго работнікі прымеркавалі спецыяльную выстаўку.

БЕЛІНФАРМ.

"Іхнія" сродкі для нашай самаабароны

Мінская Асацыяцыя "Насельніцтва за бяспеку" наладзіла чацвёртую міжнародную выставу "Бяспека. Крыміналістыка. Правапарадак".

На ёй прадстаўлены больш за 40 фірм з Беларусі, Расіі, Украіны, Літвы, Германіі і іншых краін. Сярод прадукцыі, якую дэманструюць удзельнікі,— прыборы для назірання і крыміналістычнае абсталяванне, сейфы і сістэмы сігналізацыі, спецвопратка і сродкі самаабароны. Госці з Германіі, камісары Дзільман і Райман, правялі семінары, на якіх пазнаёмілі з апошнімі нямецкімі сродкамі па крыміналістыцы і працай паліцыі па абароне насельніцтва. Прыехаў на выставу прапагандаваць майстэрства самаабароны і каардынатар Міжнароднай Федэрацыі баявых мастацтваў Майкл Келет са Злучаных Штатаў.

Наталля ВАЛАКІДА.

Валерый Сарока пра сябе і пра свае кнігі...

На пачатку лістапада ў актавай зале педагагічнага універсітэта адбылася творчая сустрэча студэнтаў ВНУ сталіцы з пісьменнікам Валерыем Сарокам, аўтарам шасці кніжак з серыі "Віцебская справа, або Двухаблічная Феміда", якія апавядаюць пра метады работы правасуддзя.

Пра творы В.Сарокі, які сам на сабе адчуў знявагі і абразы як падследчы і асуджаны, гаварылі дэкан філалагічнага факультэта гэтага універсітэта С.Карпушын, галоўны рэдактар часопіса "Нёман" А.Кудравец, кандыдат псіхалагічных навук Н.Цыркун і іншыя.

Пра сваё жыццё і працу над сваімі творамі расказаў В.Сарока, які адказаў на шматлікія пытанні чытачоў.

Ён уручыў бібліятэцы універсітэта шэсць кніжак гэтай серыі.

Пятро ГАРДЗІЕНКА.

Затрыманы сяржант міліцыі

У Брэсце па падазрэнню ў вымаганні супрацоўнікамі ДАІ затрыманы сяржант міліцыі Д., які знаходзіўся за рулём службовай аўтамашыны.

Прэс-служба ўпраўлення ўнутраных спраў паведаміла, што па гэтаму факту пракуратурай Маскоўскага раёна ўзбуджана крымінальная справа.

БЕЛІНФАРМ.

ТЫДЗЕНЬ ПА ГАРАСКОПУ

21—27 лістапада

СТРАЛЕЦ

Будзьце ўважлівымі на працы ў пачатку тыдня.

Да 25-га лепш устрымацца ад паездак.

Спрыяльны час для ўсіх вашых пачынанняў — 23-га. Стрымлівайце свае эмоцыі. Не раскідвайцеся грашыма.

КАЗЯРОГ

Магчыма нейкае цудоўнае падарожжа.

Пастарайцеся высветліць усе непаразуменні ў бізнесе да 22-га.

Асцерагайцеся новых знаёмстваў, каб у далейшым не шкадаваць.

ВАДАЛЕЙ

Будзьце актыўнымі на гэтым тыдні. Больш увагі ўдзяліце сваёй сям'і. Асцерагайцеся ўспышак рэўнасці.

Не вельмі спрыяльныя дні 21-га і 22-га.

РЫБЫ

У апошнія дні месяца ў вас з'явіцца жаданне пабачыць свет. Хутчэй за ўсё, знойдзецца чалавек, які дапаможа вам у гэтым.

Магчымы перамены на працы ў лепшы бок.

Стрымлівайце свае эмоцыі ў выхадныя.

АВЕН

Верагодны непрыемныя выпадковасці 21-га і 22-га. Таму ўстрымайцеся ад актыўных дзеянняў.

Звярніце ўвагу на сваё здароўе.

ЦЯЛЕЦ

Пастарайцеся вырашыць важныя праблемы ў бізнесе на гэтым тыдні.

Спрыяльны час для падарожжаў 23-га і 24-га.

Наведайце сваіх даўніх знаёмых, якім будзе неабходна ваша дапамога.

БЛІЗНЯТЫ

Магчыма вам пашанцуе ў справах 22-га і 24-га.

Пасля 25-га з'явяцца новыя планы і перспектывы.

Звярніце ўвагу на вашу нервовую сістэму 26-га і 27-га.

РАК

Цудоўны час для ўсіх вашых пачынанняў 23-га.

Будзьце ўважлівымі ў дарозе 21-га, 22-га і 26-га.

Правядзіце больш часу ў сям'і. Дапамажыце вашым блізкім.

ЛЕЎ

Асцерагайцеся новых знаёмстваў у першыя дні тыдня.

Пастарайцеся не сварыцца з каханым і з роднымі.

Кантралюйце свае эмоцыі 24-га і 27-га.

ДЗЕВА

Пачніце новыя прадпрыемствы 23-га.

Будзьце тактоўнымі ў адносінах з сябрамі і супрацоўнікамі.

Пастарайцеся дамагчыся жаданага.

ШАЛІ

Пасяховымі будуць справы, пачатыя 28-га.

Звярніце ўвагу на ваша здароўе.

Устрымайцеся ад вялікіх расходаў у канцы тыдня.

СКАРПІЁН

24-га займіцеся бізнесам.

Захоўвайце ўпэўненасць у сабе 22-га і 26-га.

Магчыма вашы пачынанні падтрымае начальства. Стабілізуецца становішча ў сям'і.

9 х 12

Кожны артыст марыць ведаць...

Імя народнага артыста Беларусі Генадзя Аўсяннікава добра вядома і не патрабуе асаблівых рэкамендацый. Яго часта можна бачыць на кіна– і тэлеэкранах, акцёра голас нярэдка гучыць у радыёпастаноўках. Трыццаць сем гадоў ужо ён грае на сцэне лепшага тэатра рэспублікі — Купалаўскага.

Упершыню ж ён убачыў тэатр у пятнаццаць гадоў. У васемнаццаць паступаў у тэатральна–мастацкі інстытут на курс Канстанціна Саннікава. А да таго яшчэ паспеў павучыцца ў Магілёўскім машынабудаўнічым тэхнікуме і Рыжскім мараходным вучылішчы.

— Зараз прынята замоўчваць пра ўзнагароды, атрыманыя ад афіцыйнай улады ў гады "застою". Вы не саромiцеся звання народнага артыста, атрыманага ў 1974 годзе?

— Не саромеюся. Ні звання народнага, ні сярэбранага медаля імя Папова за роль Цярэшкі Калабка ў "Трыбунале" Макаёнка. Ды й чаму я павінен саромецца? Хіба я выпрошваў тыя ўзнагароды? І хіба ўзганарыўся пасля іх, пачаў хадзіць, задраўшы нос угору?

— Менавіта з "Трыбуналам", "Крыкам на хутары" і "Мудрамерам" Купалаўскі тэатр ездзіў у мінулыя гады з гастролямі ў Польшчу і Балгарыю. Чым, на ваш погляд, адрозніваўся польскі і балгарскі глядач ад нашага айчыннага?

— Яны трошкі інакш успрымалі асобныя месцы ў спектаклях, надавалі ім зусім іншы, нейкі свой сэнс. Памятаю, у Польшчы гледачы вельмі бурна рэагавалі на фразу ў спектаклі "Раскіданае гняздо" Купалы:"Аб торбах не павінны забывацца і тыя, хто на пасадах сядзіць". Меліся на ўвазе шляхцічы, а яны ўспрынялі — уласнае дзяржаўнае кіраўніцтва. У Мінску на гэтую фразу ніхто ўвагі не звяртаў. Усходняя Еўропа — справа іншая. Трэба памятаць, што там "бархатныя рэвалюцыі" пачыналіся менавіта з тэатраў.

— Як ацэньваеце перайменаванне Купалаўскага тэатра ў "Нацыянальны тэатр Беларусі імя Янкі Купалы"?

— Наш тэатр заўсёды быў сапраўды нацыянальным. Пры ўсім тым, што праўдзівае мастацтва інтэрнацыянальнае. Купалаўскі тэатр — гонар Беларусі. А прысвоенае званне проста дае права на больш высокую аплату работы тых, хто тут працуе.

— У вас ёсць любімы від спорту, якім захапляліся ў маладосці і якому захоўваеце вернасць дагэтуль?

— Паднімаць цяжар. Я і зараз, калі ўранку раблю зарадку, практыкуюся на гірах.

— А якое-небудзь хобі?

— Няма і ніколі не было. Смешна чуць, калі сцвярджаюць, маўляў, маё хобі — чытанне кніжак. Гэта не хобі, гэта — жыццёвая асэнсаваная неабходнасць!

— Якую кнігу вы зараз чытаеце?

— Зборнік апавяданняў Аверчанкі і Тэфі. Наўрад ці здолею растлумачыць, чаму выбраў менавіта гэтую кнігу. Ці раптам можа ўзнікнуць неўтаймаванае жаданне перачытаць Юрыя Алешу. Бяру і перачытваю. Але адвечная любоў — Пушкін. Вы зможаце зараз жа прачытаць мне на памяць хаця б дзесяць пушкінскіх вершаў? А я магу.

— У вас ёсць любімы фільм, які глядзелі шмат разоў?

— "Чапаеў". Да дробязей памятаю амаль кожную сцэну адтуль. Асабліва захапляўся першай сцэнай фільма, калі жанчына з легендарным камдывам імчыцца па стэпе... "Чапаеў" застаўся любімым фільмам таму, відаць, што гэта фільм дзяцінства.

— А як ацэньваеце сучасны айчынны кінематограф?

— Даволі адмоўна. Экран запоўніла жудасная бездухоўнасць, памножаная на нашу вытворчую жабрацкасць.

— Калі б вас запрасілі здымацца ў рэкламных роліках, ці згадзіліся б?

— Не адмовіўся б. Няхай там рэкламуюць што заўгодна, абы толькі знята было выдатна. Хіба кепска гучаў голас нябожчыка Яўгена Лявонава "Трыста працэнтаў гадавых — "Негацыянтбанк"? Адразу ж цэлы вобраз ва ўяўленні ствараецца. Яму і граць нічога не трэба было. Або хіба дрэнна агучваў Інакенцій Смактуноўскі "Сусветную гісторыю" ў рэкламе банка "Імперыял"?

— Вы цікавіцеся астралагічнымі прагнозамі?

— Не праяўляю ніякага інтарэсу. Затое мая жонка надзвычай цікавіцца, і лічыць сваім сумленным абавязкам падрабязна пераказваць парады на кожны дзень.

— Вы верыце ў перасяленне душ або жыццё пасля смерці?

— Лічу гэтыя тэорыі бязглуздзіцай, і дзіўлюся тым людзям, якія ставяцца да гэтага сур'ёзна.

— Дзе любіце праводзіць адпачынак?

— Любіў у Сочы. Апошні раз ездзіў туды ў пазамінулым годзе, перад самым пачаткам вайны ў Абхазіі і Грузіі. На свае вочы бачыў, да якой ступені там узвінчана мясцовае насельніцтва, зразумеў, што зноў прыехаць сюды адпачыць змагу не хутка.

— Якія выданні выпісваеце?

— Толькі "Литературную газету".

— Вы цікавіцеся палітыкай? Сочыце па тэлевізары за пасяджэннямі нашага парламента?

— Гляджу, але адчуваю сябе пры гэтым, як балельшчык на стадыёне. Часам у Авальнай зале разыгрываецца сапраўдны спектакль, у якім пачуцці ўдзельнікаў шчырыя, а іх дзеянні непрадказальныя. Засмучае, праўда, кепскае веданне нашымі парламентарыямі беларускай мовы. Надта рэжа вуха іх "трасянка".

— Якой драматургіі належаць вашы сімпатыі — сучаснай ці класічнай?

— Класіка добрая тым, што ў ёй адсутнічаюць дрэнна выпісаныя ролі. Але я перайграў і ўсе п'есы нашага сучаснага драматурга Андрэя Макаёнка, у якога, як правіла, ролі характарныя, каларытныя. Самае галоўнае, думаецца мне, каб у прынятай да пастаноўкі п'есе былі характары, было каго іграць.

— Ваш сябар Віктар Тарасаў выступіў мастацкім кіраўніком пастаноўкі "Саўдзельнікі" паводле Гётэ. Вы самі ніколі не адчувалі жадання паспрабаваць сябе ў якасці мастацкага кіраўніка?

— Ніколі. Мяне заўсёды задавальняла акцёрскае рамяство. А з Віцем Тарасавым мы сябруем ужо больш чым сорак гадоў. Разам паступілі ў 1953 годзе ў тэатральна-мастацкі інстытут. Першы семестр вучобы яго ўсё ніяк не маглі забяспечыць інтэрнатам. Дык прыходзілася разам спаць на маім ложку. Тады ж разам і сыгралі ў вучэбнай пастаноўцы "Лесу". Я там іграў Аркашу Шчасліўцава, а ён — артыста Нешчасліўцава. З той пастаноўкі і па сённяшні дзень Віктар звяртаецца да мяне не інакш, як "Аркаша".

— Які ваш любімы час дня?

— Вечар. Вечарамі ранняй восені, калі яшчэ трошкі імжыць дожджык, прыемна ісці на спектакль.

— Вы верыце ў якія-небудзь прыкметы?

— Не асабліва. Але перад кожнай прэм'ерай абавязкова тройчы стукаю па дрэве стала на ўдачу.

— У вас часта з'яўляецца адчуванне, што вы цалкам кантралюеце ўвагу глядзельнай залы?

— Яркі паказчык у гэтых адносінах — старшакласнікі, якіх водзяць на нашы спектаклі. Публіка гэтая вельмі неўтаймаваная, і калі ёй штосьці не падабаецца, у зале не сціхае гул. Калі ж школьнікі змаўкаюць і сочаць за дзеяннем на сцэне, значыць, спектакль ідзе добра. Значыць, і я чагосьці дамогся, калі авалодаў іх увагай.

— А як адчуваеце сябе пасля спектакля?

— Калі вяртаюся дадому, доўга не магу заснуць. У думках дайгрываю пра сябе тое, што варта было зрабіць, але, як здалося, не зрабіў.

— Дзякуй вам за цікавую размову. Поспехаў і апладысментаў.

Гутарыў Ягор Конеў.

ВЫСТАЎКІ

Ва Уруччы, у Палацы лёгкай атлетыкі, прайшла выстаўка сабак з незвычайнай назвай "Пэпі-шоу". Лепшыя пароды атрымалі права выступіць на парадзе "Бэсці-шоу", дзе атрымалі свае першыя медалі. А закончылася праграмакасцюміраваным балем.

Фота Віктара ТАЛОЧКІ, БЕЛІНФАРМ.

СПОРТ

Цуду не адбылося. На жаль

Канчатковы зыход сустрэчы ў рамках адборачнага турніру чэмпіянату Еўропы паміж нацыянальнымі зборнымі Беларусі і Нарвегіі не мог сасніць у кашмарным сне нават самы апошні песіміст — 0:4. Згадзіцеся, для выпадковасці мнагавата.

Як вядома, перад матчам галоўны трэнер "вікінгаў" Эгіл Ольсэн без залішняй сарамлівасці заявіў, што яго гадаванцы прыехалі ў Мінск перамагаць. На жаль, словы са справай не разышліся. Першыя хвілін дваццаць, свядома саступіўшы гульнявую ініцыятыву, нарвежцы "прыглядаліся" як да гаспадароў, так і да поля (яно, дарэчы, за гэты час ужо паспела набыць выгляд свежаўзаранага агарода). Але адчуўшы, што наша каманда, мякка кажучы, нічога сур'ёзнага прапанаваць не ў стане, госці асмялелі. Не, мячом па-ранейшаму больш валодалі беларусы, але да варот сапернікаў ён чамусьці амаль не даходзіў. Затое Валерыю Шанталосаву прыходзілася працаваць. Але менавіта галкіпер гаспадароў зрабіў зусім не "абавязковую" памылку, у выніку чаго на 35-й хвіліне нарвежцы атрымалі права на вуглавы. Падача — і мяч у штрафной "адшуквае" галаву Хеніка Берга. Не праходзіць і пяці хвілін, як Леанардсан удала выкарыстоўвае адскок ад штангі нашых варот — 0:2.

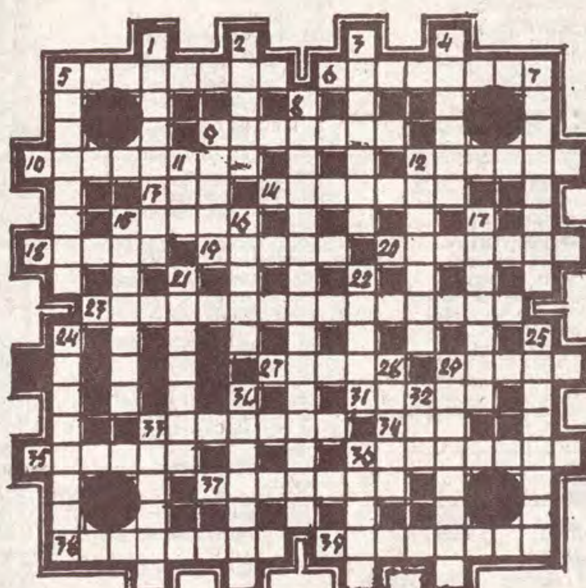
На пачатку другога тайма для гаспадароў бліснуў праменьчык надзеі, калі Юрый Антановіч апынуўся сам-насам з варатарам нарвежцаў. Не пашанцавала — штанга. Але шанцуе, як правіла, мацнейшым. У гэтым літаральна праз некалькі хвілін пераканаў паўабаронца гасцей Бохінен, які давёў лік да буйнога. Хаця і яна канчаткова стала непрыемнай пасля рэалізаванага гасцямі пенальці — кропку паставіў Рэкдал.

Такім чынам, паклаўшы руку на сэрца, трэба прызнацца: 16 лістапада перамог той, хто меў на гэта больш права.

Сяргей ГРЫБ.

Фота Сяргея БРУШКО.

КРЫЖАСЛОЎ

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ:

5. Вядомы мастак-гумарыст, лаўрэат Міжнароднай Ленінскай прэміі. 6. Горад-дзяржава, порт. 9. Мазь, якую атрымліваюць з нафты. 10. Воінскае званне афіцэра флоту. 12. Фігура вышэйшага пілатажу. 13. Збудаванне для рамонту суднаў. 14. Нябеснае цела Сонечнай сістэмы. 15. Спартыўная гульня. 18. Стваральнік. 19. Від антылопы. 20. Раённы цэнтр Рэспублікі Беларусь. 23. Прыватная ўласнасць на зямлю. 27. Усходнесібірскі алень. 29. Француз, Герой Савецкага Саюза, удзельнік баёў за вызваленне Беларусі. 31. Крывяносны сасуд. 33. Майстар меткай стральбы. 34. Газ. 35. Бытавая паслуга. 36. Паток вады, які імкліва падае з вышыні. 37. Механізм для пад'ёму грузу. 38. Фаза Месяца. 39. Чалавек, схільны да летуценнасці.

ПА ВЕРТЫКАЛІ:

1. Спартыўны снарад для развіцця мышцаў. 2. Лёгкая незласлівая насмешка. 3. Вучэнне аб захаванні здароўя. 4. Музычны твор. 5. Вучоная ступень. 7. Жанр журналістыкі. 8. Абследаванне нетраў зямлі. 9. Ступень акіслення рэчыва. 11. Збожжаўборачны камбайн. 12. Спецыяліст па ваджэнню караблёў. 15. Музычны інструмент. 16. Пшанічны хлябец. 17. Гераіня аповесці Б.Васільева "А досвіткі тут ціхія...". 21. Самая буйная ў Еўропе група народаў. 22. Член грамадства. 24. Правіла рашэння задач. 25. Беларускі народны танец. 28. Аўтамат. 29. Назва чарніла. 30. Герой казкі К. Чукоўскага. 32. Саюз некалькіх сем'яў са сваяцкімі адносінамі. 33. Від боепрыпасаў для стральбы. 36. Беларускі скульптар, аўтар манументальнай кампазіцыі "Рэйкавая вайна", "Юныя мсціўцы".

Склаў Валерый ПІНЧУК, г.Бабруйск.

АДКАЗЫ НА КРЫЖАСЛОЎ, змешчаны ў №123

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ:

6. Левітан. 9. Жалеза. 10. Буклет. 11. Манеўр. 12. Берлін. 14. Васал. 16. Вавілаў. 17. Адліў. 21. Ажына. 22. Тапаз. 23. Скупшчына. 24. Флора. 25. Шуман. 28 Крашэ. 31. "Карнікі". 32. "Садко". 34. Чардаш. 35. Ягдташ. 37. Мікрон. 38. Зайцаў. 39. Полазаў.

ПА ВЕРТЫКАЛІ:

1. Зераўшан. 2. Хіль. 3. Мармелад. 4. Навука. 5. Ізмаіл. 7. Вуліца. 8. Феліні. 13. Мілашкіна. 15. Сажалка. 18. Леапард. 19. Пасад. 20. Аташэ. 26. Тапаркоў. 27. Скагерак. 29. Роспіс. 30. Эталон. 32. Слалам. 33. Каштан. 36. Гуаш.

КІТАЙ – ПАД ЭМБЛЕМАЙ ПІВОНІ

У Кітаі прайшоў конкурс, на якім выбіралася нацыянальная кветка краіны.

"Пераможцай" стала півоня, якая абышла сваіх бліжэйшых "сапернікаў" — лотас, хрызантэму і сліву.

УАНДЭР – У ДАПАМОГУ ГАЛАДАЮЧЫМ

Сціві Уандэр заявіў, што збіраецца пералічыць даходы ад сваіх новых песень на карысць галадаючых.

Спявак таксама плануе ажыццявіць турнэ, сродкі ад якога пойдуць у фонд дабрачыннай арганізацыі "Міласэрнасць супраць голаду".

АКЦЫЯ Ў ПАМЯЦЬ МЕРК'ЮРЫ

Прыхільнікі лідэра групы "Queen" Фрэдзі Мерк'юры, які памёр 24 лістапада 1991 года ад СНІДу, выйшлі на вуліцы Лондана з дабрачыннай акцыяй.

Да 1 снежня — Міжнароднага дня прафілактыкі СНІДу — яны маюць намер сабраць 150 тысяч даляраў для дзяцей з Уганды, якія засталіся сіротамі пасля смерці сваіх бацькоў ад СНІДу.

МАНУСКРЫПТ АДПРАВІЦЦА Ў ТУРНЭ

У Нью-Йорку прайшоў аўкцыён Крысці, на якім быў выстаўлены манускрыпт Леанарда да Вінчы "Кодэкс Хамера".

Уладальнікам рукапісу стаў амерыканскі мультымільянер Біл Гейтс, які заплаціў за яго 30,8 мільёна даляраў. Паводле слоў Гейтса, ён збіраецца прадставіць "Кодэкс" для паказу ў буйнейшых музеях свету.

"БЕЛАСНЕЖКА" – РЭКАРДСМЕНКА

Усяго за тры тыдні кампанія Уолта Дыснея зарабіла 300 мільёнаў даляраў, прадаўшы 17 мільёнаў відэакопій мультфільма "Беласнежка і сем гномаў".

Па хуткасці продажу ён пабіў усе рэкорды сярод мультфільмаў. "Беласнежка і сем гномаў" уваходзіць, паводле агульнага прызнання, у тройку лепшых мультфільмаў разам з "Аладзінам" і "Прыгажуняй і пачварай".

"ГАЛІВУД" НЕ ДАРАВАЎ

Арнольд Шварцэнегер, Сільвестр Сталоне і Брус Уіліс, якія валодаюць шэрагам рэстаранаў "Планета Галівуд", падалі ў суд на свайго "саперніка".

Ім аказаўся маленькі рэстаранчык пад той жа назвай.

СТАЙП ЗОЙМЕЦЦА РЭЖЫСУРАЙ

Лідэр групы R.E.M. збіраецца заснаваць у Галівудзе новую кінакампанію.

Паводле слоў Майкла Стайпа, ён хоча ствараць цудоўныя фільмы "зусім як "ружовы" рок 70-х гадоў". Новая студыя будзе называцца "On Line".

НОВЫ ІМІДЖ ВАН ДАМА

Жан Клод Ван Дам разам з музыкантам Хамерам здымаецца ў фільме "Вулічны баец".

Ён танцуе і спявае разам з Хамерам, і, паводле слоў акцёра, новы фільм для яго — спроба змяніць свой імідж.

ДЖУЛІЯ ЭНДРУС ВЯРТАЕЦЦА

Джулія Эндрус пасля доўгага перапынку зноў вяртаецца на экраны ў адной з галоўных роляў у фільме "Віктар Вікторыя".

Паводле слоў артысткі, яна ўпэўнена ў поспеху фільма, які зняты 59-гадовым мужам зоркі Блейкам Эдвардсам. Прэм'ера фільма адбудзецца ў Бостане ў наступным месяцы.

19, субота

Беларускае тэлебачанне

8.00. Навіны.
8.10. Дайджэст.
8.20. Аэробіка для ўсіх.
8.50. Пяць хвілін на жарты.
8.55. Эканамікст.
◆9.05. "Расстанемся, пакуль добрыя".
10.20. Здароўе.
11.05. "Банка коміксаў". Гумарыстычная праграма.
11.35. Шматгалоссе. Народы Беларусі.
12.25. Нататкі з пленера імя М.Шагала.
13.05. Пляценне з саломкі.
* 13.20. "Лулу – анёл кветак".
13.55. Асветніцкая праграма.
14.25. Асілак.
15.20. Тэленарыс.
15.40. "Песню бярыце з сабою" ў Салігорску.
16.45. "Гонкі для Беларусі".
17.25. Тэлекрама.
* 17.35. "Чарапашкі ніндзя".
18.00. "Пяць хвілін на жарты".
19.00. "Нов і К"-топ-10.
20.00. Міжнародныя спартыўныя навіны.
20.30. Калыханка.
21.00. Панарама.
◆21.40. "Пераборлівы жаніх".
23.25. Пад купалам Сусвету.
23.35. Адкрыццё фестывалю. Частка 1-я.
1.25. "Каскад".
1.45. Відзьма-нявідзьма.

Канал "Астанкіна"

6.30. Суботняя раніца дзелавога чалавека.
7.15. Спорт-шанц.
7.45. Слова пастара.
8.00. Покліч джунгляў.
8.30. Тэлерадыёкампанія "Мір".
8.40. Крымскія татары.
9.15. Профі-шоу. Конкурс банкаўскіх служачых.
10.00. Ранішняя пошта.
10.30. Медыцына для цябе.
11.00. Без паўзы.
11.15. Смак.
◆11.30. "Генерал" (ЗША).
* 13.00. Мультфільм.
13.10. Дыялог у прамым эфіры.
13.50, 22.50, 23.50. Навіны.
14.00. Фестываль салдацкай песні.
14.35. "Спасціжэнне дэмакратыі". Фільм 7-ы "Найпершыя свабоды".
15.35. Нам і нашчадкам.
◆16.10. "Жыццё заапаркаў" (ЗША).
16.50. Разумнікі і разумніцы.
17.45. Да і пасля...
◆18.40. "Каманда ў капелюшах" (ЗША).
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны плюс.
20.35, 22.45. Надвор'е.
◆20.45. "Гаспадар Балантрэ" (ЗША).
22.00. Клуб "Белы папугай".
◆22.55. "Тэраса" (Італія–Францыя).

Канал "Расія"

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Весткі.
* 7.25. "Заечая лазня", "Лічылкі ў малюнках".
7.45. Студыя "Рост".
8.15. Расійскае бюро падарожжаў.
9.00. Парламенцкі тыдзень.
9.45. Музыка ўсіх пакаленняў.
10.15. Як жыць будзем?
◆11.00. "Тоні" (Францыя).
12.40. Сялянскае пытанне.
13.20. Да факта.
◆13.35. "Эдэра" (Італія).
14.30. Тэлеэрудыт.
14.35. Астралогія кахання.
◆15.05. "Расія маладая".
16.05. Футбол без граніц.
16.50. Відэапаэзія. В.Брусаў.
17.00. Тэлеэрудыт.
◆17.05. "Чорны прыгажун" (ЗША).
18.00. Свята кожны дзень.
18.10. Сем нот у цішыні. Ю.Кім.
◆19.25. "Небяспечныя гастролі".
21.05. Зусім сакрэтна.
22.20. Рака часу.
22.25. Аўтаімгненне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Праграма "А".
◆23.35. "Тайна вілы".
1.15. Зоркі гавораць.

Санкт-Пецярбург

8.55. Рэлігійная праграма.
9.30. "Калі б смяротным так высока...". Фільм пра М.В.Ламаносава.
◆10.40. "Тут цябе не сустрэне рай".
11.50. Скульптар М.Анікушын.
12.30. Чароўная лінія.
* 12.45. "Памочнікі Гефеста".
13.00. Хуткая дапамога.
◆13.30. "Сказанне пра зямлю Сібірскую".
* 15.15. "Сястрычкі-прывычкі".
15.25. "Пра тое, як царэвіч Елісей па чароўныя ягады хадзіў". Частка 1-я.
15.55. "Галоўная справа майго жыцця", "Дах для геніяў". Навукова-папулярныя фільмы.
17.10. Студыя "Уяві".
17.20. Цыркавая праграма.
17.40. Уік-энд з дэтэктывам.
18.10. Экспрэс-кіно.
18.30, 21.30. Інфарм ТБ.
18.55. Выбары-94.
19.10. Вялікі фестываль.
◆19.25. "Страсці".
21.05. "К.Брулоў. Гібель Пампеі". Тэлефільм.
21.15. Уік-энд з дэтэктывам.
21.50. Ваш стыль.
21.55. Канал "Не хочаш – не глядзі".
23.05. Хакей. Кубак МХЛ. "СКА" (Санкт-Пецярбург) – "Спартак" (Масква). 2-гі і 3-ці перыяды.

8-ы канал

◆15.00. "Залатая баба".
16.20. Прапаведнік Кенет Коўпленд.
◆16.55. "Марэна Клара".
18.30. СОЛТЭК: "Спартыўная мазаіка".
* 19.00. Мультфільм.
19.15. Фірма "Кэдберы" і ММ-4 прадстаўляюць музычную праграму.
◆20.20. "Закон вечнасці", 1-я серыя.
21.30. Студыя "БМ".
21.50. Сем мінут з "Хрыстафорам".
◆22.05. "Закон вечнасці". 2-я серыя.

НТВ

* 17.00. Мультфільмы.
18.00. Сёння.
18.35. "Ключы ад форта Баярд".
◆20.00. "Сышчыкі – аматары экстра-класа".
21.00. Надоечы.
◆21.50. "Споведзь утрыманкі".
23.25. Трэцяе вока.

20, нядзеля

Беларускае тэлебачанне

8.00. Добрыя весткі.
8.10. Аэробіка для ўсіх.
8.40. Слова да чалавека.
9.10. Справы вайсковыя.
9.40. Беларускі тур.
10.00. Ансамбль народнай музыкі і песні "Радзімічы".
10.40. Дыскатэка "Тэлебома".
11.20. "АВС-клуб".
11.35. "Мы такія розныя...". Музычна-забаўляльная праграма.
* 12.15. "Сабака ў ботах".
12.35. Аўта-парк.
13.00. Тэлевізійны "Арт-клуб".
13.40. Варажба на гушчы з кавай.
14.20. Дзелавы веснік.
14.35. Вяскоўцы.
15.35. Запрашаем на вячоркі. Баліцкі фальклорны гурт Шчучынскага раёна.
16.40. Праспект.
17.10. Тэлекрама.
* 17.20. "Чарапашкі ніндзя".
17.45. Анталогія гумару.
◆18.20. "Радня".
20.00. Панарама.
20.40. Анекдот ад "Хрыстафора".
20.50. Калыханка.
21.10. Трэці тайм. Футбольны агляд.
21.55. Пад купалам Сусвету.
22.05. Кубак "Стандарт-94".
22.25. "Сінема".
◆22.30. "Кінатэатр "Парадыза" (Італія–Францыя).
0.40. Камп'ютэрны палігон.

Канал "Астанкіна"

7.15. Алімпійская раніца.
7.50. Спортлата.
8.00. Марафон-15.
8.30. Раным-рана.
9.00. Палігон.
9.30. Пакуль усе дома.
10.00. Ранішняя зорка.
10.55. Пад знакам "пі".
11.40. Дапамажы сабе сам.
12.10. Эканоміка і рэформы.
12.40. "Шпаргалка" з падарункам.
13.00. "Падводная адысея каманды Кусто". Д/ф.
13.50, 17.10, 22.50, 23.50. Навіны.
14.00. "Стратэгія Перамогі".
14.55. Клуб падарожнікаў.
15.45. Канцэрт аркестра імя М.Осіпава.
16.40. Японія з А.Калошыным.
17.20. Тэлелоцыя.
* 17.35. Мультсерыялы.
18.30. Горад Табольск.
19.00. Надвор'е.
◆19.10. "Двое ў горадзе" (Францыя).
21.00. Нядзеля.
21.50. Спартыўны уік-энд.
22.05. Вялікі тэатр.
23.05. Каханне з першага погляду.
◆23.45. "Стралачнік".

Канал "Расія"

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Весткі.
7.25. Студыя "Рост". "Казкі вострава Мэн".
* 7.55. Мульці-пульці.
8.10. Наш сад.
8.40. "Сняданне для чэмпіёнаў".
9.10. Кірас Мажэйка. Рэпартажы з Іспаніі.
9.40. Аты-баты...
10.10. Рускае лета.
10.55. Кінафестываль "Дзень Перамогі".
12.40. Сялянскае пытанне.
13.20. "Не высечы...".
◆13.35. "Эдэра" (Італія).
14.30. "Лад"-галерэя.
15.15. Лепшыя гульні НБА.
16.10. Белая варона.
* 17.00. Чароўны свет Дыснея.
18.00. Свята кожны дзень.
18.10. "Літаратурная газета" і яе сябры паэты.
◆19.25. "Паліцэйскі" (Францыя).
21.10. Каробка перадач.
21.25. У Ксюшы.
22.20. Рака часу.
22.25. Аўтаімгненне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Вячэрні салон.
23.35. Зоркі гавораць.

Санкт-Пецярбург

8.55. Праграма-набажэнства.
* 9.30. "Пра тое, як царэвіч Елісей дачку Яўстахія Крутога ратаваў".
10.05. Анонс тэлепраграм.
10.20. З жыцця Ірыны Алегравай.
11.00. Нядзельны лабірынт.
12.30. Экспрэс-кіно.
◆12.50. "Макар-следапыт". 3-я серыя.
13.50. Парады садаводам.
14.05. Тэлеклуб "Класіка".
15.25. Чэмпіянат Італіі па футболе.
17.20. Этнасы зямлі.
17.50. Залаты ключ.
18.05. Зебра.
18.50. "Фіеста". Эстрадная праграма.
19.30. Інфарм ТБ.
◆19.55. "Пацярпеўшы".
21.15. Анонс тэлепраграм.
21.35. Ваш стыль.
21.40. Дом кіно.
22.40. "Дарагі мой вярхоўны правіцель". Д/ф.
23.30. Адам і Ева плюс.

8-ы канал

* 15.00. Мультфільмы.
15.20. Сёння з Марлен Хікі (Хрысціянская праграма).
15.50. СОЛТЭК: "Пік".
◆16.25. "Марэна Клара".
19.00. БАНТ: "Рэпартаж".
19.00. Спорт-сакрэт.
◆19.35. "Двайная пастка", 1-я серыя.
20.40. Бон вояж.
21.00. Студыя "БМ": "Дайджэст.
◆21.20. "Двайная пастка". 2-я серыя.
22.30. Foxy music.

НТВ

◆17.00. "Каменная кветка".
18.30. Планета мод.
19.00. "Лепшыя з лепшых".
20.00. Вынікі.
◆21.10. "Непрыкаяныя" (ЗША).
23.20. Рэтра-ТБ: КВЗ-91..

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

Сям'я і блізкія віншуюць з 55-годдзем Святлану Васільеўну АПАНАСЭВІЧ. Жадаюць здароўя і бадзёрасці на доўгія гады.

21, панядзелак

Беларускае тэлебачанне

8.05. Дзелавы веснік.
8.20. Пяць хвілін на жарты.
8.30. Беларускі тур.
◆8.50. "Вылет затрымліваецца".
* 10.05. "Чарапашкі ніндзя".
10.55. "АВС-клуб" у Амерыцы.
* 11.10. "Добрая казка".
11.25. Планета людзей.
12.10. Кампазітар Л.Захлеўны.
13.15. "Еўрапейскі калейдаскоп".
13.45. Банка коміксаў.
14.15. "Бусляня". Кароткаметражны фільм.
14.55. "Еўвызь-94".
16.00. "Зорка Максіма".
16.10. ТБ–школе. "Полацкае княства – першая дзяржава на беларускай зямлі".
16.30. "Бімбат".
17.00. Навіны.
* 17.10. "Атракцыён".
17.20. Па слядах аднаго пісьма.
17.40. Праспект.
18.10. Навіны (Брэст).
18.25. Кантакт.
18.35. Навіны Бі-бі-сі.
19.10. Аэробіка для ўсіх.
19.40. Як спыніць інфляцыю?
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.40. Імгненне шчырасці.
21.45. Пошта прэзідэнта.
22.15. Спартыўны тэлекур'ер.
22.35. Тэлевізійны Дом кіно. Сустрэча з В.Балабанавым.
23.15. НІКа.
23.30. Дайджэст.
23.40. Пад купалам Сусвету.
◆23.50. "Паласа Сімарона".

Канал "Астанкіна"

16.50. Свет сёння.
17.00. Ва ўсіх на вуснах.
17.25. Хакей. Чэмпіянат МХЛ. ЦСКА–"Тарпеда" (Яраслаўль). У перапынках: (18.05)–"Хто ёсць хто. ХХ стагоддзе". Л.Аліеў; Надвор'е; (18.50)–Добрай ночы, малышы!
20.00, 22.50. Навіны.
20.30. Надвор'е.
20.40. Мужчына і жанчына.
21.20. Гол.
21.50. Э.Олбі "Ліліта". Спектакль.
23.05. Сустрэча для вас. Вядучы – А.Іваноў.
* 23.40. Мультфільм для дарослых.
23.50. Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

7.30. Час дзелавых людзей.
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
8.25. Кліп-антракт. Група "Кардынал".
8.35. Дэпеша.
◆9.05. "Язычніцкая мадонна". (Венгрыя).
10.35. Тэлегазета.
10.40. Сялянскае пытанне.
12.10, 13.20. "Дзелавая Расія".
◆14.00. "Сустрэча", "Шаўкавіца".
* 15.20. "Шапакляк", "Ну, пачакай!"
15.50. Там-там навіны.
16.05. Свята кожны дзень.
16.15. Навука сёння.
16.55. Каханне і смерць Льва Карсавіна.
17.25. Выратаванне 911.
18.20. Вуснамі дзіцяці.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Спрут-6".
20.40. Рэпарцёр.
21.00. Без рэтушы.
22.20. Рака часу.
22.25. Аўтаімгненне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Ніхто не забыты.
22.40. Экран крымінальных паведамленняў.
22.50. Аніматэка.
23.20. Зорны дождж.

Санкт-Пецярбург

16.40. "Запомні, прынцэса". Спектакль.
17.10. "Спячая прыгажуня". Рок-опера для дзяцей.
17.30. Будні.
17.50, 19.25. Музычны момант.
17.55. Крыжыкі-нулікі.
18.30, 21.30. Інфарм ТБ.
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.10. Вялікі фестываль.
◆19.30. "Атэла".
21.05. Тэлеслужба бяспекі.
21.15. "Золата " Зеніта". Д/ф.
21.45. Спартыўныя навіны.
22.00. Ваш стыль.
◆22.10. "Глушак".
22.40. Дэпутат Дзяржаўнай Думы А.Г.Дзмітрыева.
22.55. Музычны фільм.

НТВ

* 17.05. Мультфільм.
17.30. "Дзікая прырода: барацьба за жыццё".
18.00, 21.00. Сёння.
18.35. Шахматы.
◆19.00. "Маленькі Апакаліпсіс" (Францыя).
◆21.35. "Дакраніся і памры". (Італія-Францыя).
22.35. Часінка.
23.05. Тэніс у поўнач.

8-ы канал

* 18.00. "Дзюймовачка".
18.30. Музычны фільм.
◆19.10. "Марэна Клара".
20.00. Агенцтва "Параміkс": "Гарадскі гадзіннік", "Навіны".
20.20. "Я і мой сабака".
◆20.40. "Шанцы".
21.30. "Арт-панарама".
21.50. "Барыс Кім – апошні з магікан".

22, аўторак

Беларускае тэлебачанне

8.00. Навіны.
8.10. Дайджэст.
8.20. Пяць хвілін на жарты.
* 8.25. "Дзень нараджэння".
8.40. Аб'яднанне "Лідахарчканцэнтрапрам".
9.00. ТБ–школе. "Полацкае ...
...
15.20. "Пад ліванскім кедрам". Д/ф.
15.35. "Часцінка".
15.45. ТБ–школе. Выяўленчае мастацтва.
16.05. "Бімбат".
16.25. Пераможца музычнага конкурсу ў Сіетле Света Лагачова.
17.00. Навіны.
◆17.10. "Маё каханне, мой смутак".
18.10. Навіны (Віцебск).
...
23.15. НІКа.
23.30. Фаварыты года. Фестываль.
0.40. Дайджэст.

Канал "Астанкіна"

* 8.00. "Топа Джыджыа".
◆8.25. "Дзікая Роза".
9.00. Ты памятаеш, таварыш...
9.30. Канцэрт народнай музыкі.
...
17.40, 20.30. Надвор'е.
17.45. ХХ стагоддзе. К.Аданаўэр.
18.00. Гадзіна пік.
◆18.30. "Дзікая Роза".
18.55. "Мы".
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.40. З першых рук.
20.50. Залаты шлягер.
21.35. Прэс-клуб.
23.00. "Авацыя" прадстаўляе...
23.50. Прэс-экспрэс.
...
16.10. Новая лінія.
16.50. Кліп-антракт. В.Каралёў.
16.55. Ваша права.
17.10. Тэледэбаты.
18.05. L-клуб.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Расямон".
21.30. Я– лідэр.
23.20. Рака часу.
22.25. Аўтаімгненне.
22.30. Спартыўная карусель.
...
12.25. "Нямецкая хваля".
13.00. Хуткая дапамога.
◆13.30. "Глушак".
14.00. "Казацкі круг". Д/ф.
◆14.50. "Я аб'яўляю вам вайну".
16.15. Чароўная лінія.
16.30. "Бачу". Д/ф.
16.55. "Запомні, прынцэса". Спектакль.
17.20. Паласатая музыка.
17.35. Там, дзе жыве Пацюшкін...
...

НТВ

* 17.00. Мультфільмы.
17.30. "Дзікая прырода: барацьба за жыццё".
18.00, 21.00. Сёння.
18.35. Амаль усё пра баскетбол".
◆19.10. "Даўно ў сядле" (ЗША).
◆21.35. "Дакраніся і памры". 2-я серыя.
22.35. Часінка.
23.05. Рок-шоу.

8-ы канал

* 18.00. "Дзюймовачка".
18.30. Навіны.
◆18.55. "Марэна Клара".
19.45. БАНТ: "Рэпартаж".
19.55. "Нямецкая хваля".
20.25. Шанц-прыз.
◆20.40. "Шанцы".
21.30. Студыя "БМ": "Калекцыя".
◆21.50. "Муж сабакі Баскервіляў".

23, серада

...
15.50. Там-там навіны.
16.05. Свята кожны дзень.
16.15. Новая лінія.
16.55. Звычайная справа.
17.10. Казырная дама.
17.40. Кліп-антракт. Е.Аміранаў.
17.45. Фільм-прэм'ер.
18.00. Дыялог аб грамадзянскім кодэксе.
18.20. Зоркі Амерыкі.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.30. Рок-тайм.
21.05. Зала чакання.
22.20. Аўтаімгненне.
22.25. Рака часу.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. "Высокая мода" ў Маскве.
22.45. Экран крымінальных паведамленняў.
22.55. Майстры. А.Шнітке.

Санкт-Пецярбург

12.00, 14.30, 18.30, 21.30. Інфарм ТБ.
12.10. Чароўная лінія.
12.25. "Нямецкая хваля".
12.50, 14.45, 16.40, 19.25. Музычны момант.
13.00. Хуткая дапамога.
◆13.30. "Глушак".
14.00. "Жураўлі". Д/ф.
◆14.50. "Пацярпеўшы".
16.10. Еўрапейскі калейдаскоп.
16.45. "Запомні, прынцэса". Спектакль.
* 17.10. "Зялёная казка".
17.20. Дзецям пра звяранят.
17.55. "Любімы агарод" Пятра І.
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.10. Вялікі фестываль.
19.30. "Камуналка".
20.20. С.Пракоф'еў. "Папялушка".
20.35. Блеф-клуб.
21.10. Тэлемагазін.
21.15. Тэлеслужба бяспекі.
21.45. Спартыўныя навіны.
22.00. Ваш стыль.
◆22.10. "Глушак".
22.40. "Фантазія мінулага часу". Тэлефільм.

НТВ

* 17.00. Мультфільмы.
17.30. "Дзікая прырода: барацьба за жыццё".
18.00, 21.00. Сёння.
18.35. "Сентыментальныя вандраванні на Пінегу".
◆19.10. "Стэнлі і Айрыс" (ЗША).
◆21.35. "Дакраніся і памры". 3-я серыя
22.35. Часінка.
23.05. Кафэ "Абломаў".

8-ы канал

* 18.00. "Дзюймовачка".
18.30. Навіны.
◆19.00. "Марэна Клара"
19.50. Гарадскі гадзіннік. Навіны.
20.05. Нямецкая хваля.
◆20.40. "Шанцы".
21.30. Студыя "БМ": "ПраРок".
◆21.50. "Крык дэльфіна".

24, чацвер

...
18.55. Праграма Э.Разанава.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.40. Масква-Крэмль.
21.00. Лато "Мільён".
21.30. "Альфрэд Шнітке і яго сябры". Д/ф.
...
16.55. Жывём і кахаем.
17.10. Будні.
17.50. У свеце аўта- і матаспорту.
18.20. Пяць хвілін пра добрае жыццё.
...
13.00. Хуткая дапамога.
◆13.30. "Глушак".
14.00. Урок нямецкай мовы.
14.15. Фільм-канцэрт.
◆14.50. "Паданне пра зямлю ...
...

НТВ

* 17.00. Мультфільм.
17.25. "Старонкі вайны. Уінстан Чэрчыль: уласная вайна".
18.00, 21.00. Сёння.
18.35. Такое спартыўнае жыццё.
19.15. "Джэк Рыд: знак гонару" (ЗША).
◆21.35. "Дакраніся і памры". 4-я серыя.
22.35. Часінка.
◆23.10. А.Сакураў. "Выратуй і захавай".

8-ы канал

* 18.00. "Алі Баба і сорак разбойнікаў".
18.55. "Ад Крымскага броду да Трыумфальных варотаў". Д/ф.
◆19.20. "Марэна Клара".
20.10. БАНТ: "Рэпартаж".
20.15. Да ведама.
◆20.40. "Шанцы".
21.30. Студыя "БМ": "Квадракола".
◆21.50. "Першая сустрэча, апошняя сустрэча".

25, пятніца

НТВ

* 17.00. "Лабірынт".
17.25. "Старонкі вайны. Камікадзэ: смяротнае заданне" (ЗША).
18.00, 21.00. Сёння.
18.35. Футбольны клуб.
◆19.05. "Аповесць пра першае каханне".
◆21.35. "Авіяпошта". 1-я серыя (Францыя).
22.40. Часінка.
◆23.15. "Кайф" (ЗША).

8-ы канал

* 18.00. "Алі Баба і сорак разбойнікаў".
18.40. "Дорэміфасолька".
18.55. БАНТ: "Рэпартаж".
◆19.10. "Марэна Клара".
20.00. Гарадскі гадзіннік. Навіны.
20.20. "Я і мой сабака".
◆20.40. "Шанцы".
21.30. Студыя "БМ".
21.45. Час мясцовы.
◆22.20. "Двайнік".

26, субота

НТВ

* 17.00. "Казка пра цара Салтана".
18.00. Сёння.
18.35. "Ключы ад форта Баярд".
◆20.00. "Сышчыкі-аматары экстра-класа".
21.00. Надоечы.
◆21.50. "Убачыць Парыж і памерці".

8-ы канал

◆15.00. "Ледзяная ўнучка".
16.10. Прапаведнік Кенет Коўпленд.
◆16.45. "Марэна Клара".
18.25. Спартыўная мазаіка.
* 19.00. "Бэмбі".
19.30. Музычная праграма з удзелам Пола Макартні. 2-я частка.
20.35. Усё пра Катрын Дэнёў.
21.30. Студыя "БМ".
21.50. Сем хвілін з "Хрыстафорам".
◆22.05. Мастацкі фільм з удзелам Катрын Дэнёў.

27, нядзеля

Беларускае тэлебачанне

8.00. Аэробіка для ўсіх.
8.30. Добрыя весткі.
8.40. Пяць хвілін на жарты.
8.45. Слова да чалавека.
9.15. Урокі здароўя.
9.35. Беларускі тур.
9.55. Пра шахматы і шахматыстаў.
10.15. "АВС-клуб".
10.30. Нядзельнае тэлекафэ "Мая мама".
...
16.05. "Радавод".
* 17.05. "Чарапашкі ніндзя".
17.30. Анталогія гумару.
◆18.05. "Мужчына і жанчына". (Францыя).
19.45. "Фаварыты года". Конкурс.
20.00. Панарама.
20.40. Калыханка.
21.00. Пяць хвілін на жарты.
21.10. Пад купалам Сусвету.
...
11.20. Люстэрка.
11.55. Армянскія абрады.
12.30. Эканоміка і рэформы.
Паміж мінулым і будучым.
13.00. "Падводная адысея каманды Кусто".
13.50, 17.00, 22.50, 23.50. Навіны.
14.00. "Стратэгія Перамогі".
14.55. "Шпаргалка" з падарункам.
15.10. Клуб падарожнікаў.
16.00. Трамвай-жаданне.
...
24.00. Музагляд.

Канал "Расія"

8.00. Непазнаны Сусвет.
8.30. Добрай раніцы, Еўропа.
9.00. Аміка верытас.
9.45. Аты-баты...
10.15. Рускае лета.
◆11.00. "Лялька". (Польшча).
12.25. Людзі.
12.40. Шэсць сотак.
13.20. "Не высечы..."
...
22.20. Рака часу.
22.25. Аўтаімгненне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. "Высокая мода" у Маскве.
22.45. Поўня.
23.45. Зоркі гавораць.

Санкт-Пецярбург

8.55. Праграма-набажэнства.
9.30. Чароўная лінія.
* 9.45. "Дзень нараджэння".
...
* 18.15. "Сінюшын калодзеж".
18.45. Залаты ключ.
18.55. Тэатральная правінцыя.
19.30. Інфарм ТБ.
◆19.50. "Коні ў акіяне".
21.25. Ваш стыль.
21.35. Анонс тэлепраграм.
21.50. Адамаў яблык.
22.50. "Адкрыццё Івана Яфрэмава". Д/ф.

НТВ

◆17.00. "Прыгоды Квенціна Дорварда – стралка каралеўскай гвардыі".
18.40. Планета мод.
19.00. Лепшыя з лепшых.
20.00. Вынікі.
◆21.10. "Нешта" (ЗША).
23.05. Рэтра-ТБ.

8-ы канал

15.00. "Сёння з Мэрлен Хікі" (Хрысціянская місія).
◆15.30. "Марэна Клара".
18.00. СОЛТЭК: "ПІК".
* 18.35. "Бэмбі".
19.10. БАНТ: "Рэпартаж".
19.15. Спорт-сакрэт.
◆19.40. "Дзесяць негрыцят". 1-я серыя.
20.40. Бон вояж.
21.00. Студыя "БМ": "Дайджэст".
◆21.20. "Дзесяць негрыцят". 2-я серыя.
22.30. Foxy music.

КУЛЬТУРНЫ АДПАЧЫНАК

Нацыянальны акадэмічны тэатр імя Я.Купалы.

20 лістапада, нядзеля.

Малая сцэна (вул.Энгельса, 12). Ф.Дастаеўскі. "ЗАПІСКІ З ПАДПОЛЛЯ". Споведзь у адной дзеі.

Аўтар спрабуе сканцэнтраваць сваю ўвагу на складанай эвалюцыі душы, высвеціць яе ўсе патаемныя закуточкі. Бязлітасная споведзь, самавыкрыццё Парадаксаліста гучыць шчыра і трагічна на фоне самаадданага і пяшчотнага, на жаль, так і не здзейсненага яго кахання да Лізы

24 лістапада, чацвер.

К.Хігінс, Ж.–К.Кар'ер. "ГАРАЛЬД І МОД". Трагікамедыя ў 2–х частках.

Гэты спектакль вяртае нам нешта даўно забытае, а кімсьці зусім "не адкрытае" ў жыцці. П'еса пра двух дзіўных людзей: Гаральд толькі пачынае жыць, Мод — заканчвае. Зменлівы лёс зводзіць іх на некаторы час, каб надарыць радасцю душэўнай цеплыні!.

Рускі драматычны тэатр.

25 лістапада.

Перпетуум–мобіле, або Вечар яўрэйскага анекдота".

26 лістапада.

Д.Мережкоўскі. "ХРЫСТОС І АНТЫХРЫСТ".

Спектакль па матывах рамана "Пётр І Аляксей" з трылогіі "Хрыстос і антыхрыст" вядомага рускага пісьменніка Дзмітрыя Мережкоўскага. Раскрываючы складаныя ўзаемаадносіны цара Пятра І і яго сына, аўтар імкнецца адысці ад вядомых стэрэатыпаў у трактоўцы гэтых гістарычных асоб.

Альтэрнатыўны тэатр.

Постэлітарнае кіно.

21 лістапада.

Чжан Імоў. "Запальваючы чырвоны ліхтар". (Кітай–Ганконг; прыз "Сярэбраны Леў" у Венецыі–91).

26—27 лістапада.

Бігас Лупа "Хамон, Хамон". Гісторыя пра кумпячок і страсці. Іспанія (прыз "Сярэбраны Леў" у Венецыі–92).

Ганна МАСЛЯКОВА.

КІНААФІША МІНСКА

19 лістапада

"МАСКВА": "Сын Ружовай пантэры"** — 13.20 (л), 16.30. "Цяжкая цэль" — 14.50, 18.00, 19.40. "Шалёныя сабакі"*** — 21.30. Шоу "Прарадыз" — 23.00.

"КАСТРЫЧНІК": "Цяжкая цэль" — 14.00 (20-га — л), 17.20. "Сын Ружовай пантэры"** — 15.40, 19.10, 21.00. Музычна-пацяшальная праграма "Макс-шоу" — 21.30.

"АЎРОРА": "Цудоўны лес" (д) — 11.30. "Загад " 027" (д) — 14.30. "Вялікая пастка, ці Сола для кошкі пры поўным месяцы" — 17.00. "Круты палюбоўнік"*** — 13.00, 15.00, 19.00, 21.00. "Мужчынская работа" — 12.30, 16.30, 18.30, 20.30.

"БЯРЭСЦЕ": "Капальні цара Саламона" — 12.00, 13.40. "Цыган" — 11.30, 15.00. "Зліццё двух месяцаў-2"*** — 13.20, 16.50, 18.30, 20.10. "Расплата за злачынства" (2 с.) — 15.20. "Японская лэдзі Чатэрлей"**** — 18.40, 20.20.

"ВІЛЬНЮС": "Паўзком ад гангстэраў" — 12.00, 13.40, 17.00, 20.10. "Чырвоная гарачыня"*** — 10.20 (20-га — л). "Шалёныя ночы Клеапатры"**** — 18.40, 21.50. Інфармацыйна-пацяшальная праграма "Усмешка" — 20.30 (толькі 19-га).

"ДРУЖБА": "У папа быў сабака"** — 15.00. "Радасці інтымнага жыцця"** — 16.20, 19.40. "Эмілія"**** — 18.00, 21.00. Відэабар працуе з 12.00. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 19.30.

"ПАРТЫЗАН": "Скалалаз"** — 12.40, 14.40, 18.00, 20.00, 22.00 (н). "Гарачыя галовы-2" — 16.40.

"ПЕРАМОГА": "Паўзком ад гангстэраў" — 11.00, 12.50, 16.50. У рамках Дзён польскай культуры "Анджэй Вайда, яго кіно і акцёры" — 19.00. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 21.00.

"САЛЮТ": "Рэмба-3"** — 13.40, 15.40, 17.40. "Самалёт ляціць у Расію" — 12.00. "Парыжскія свавольніцы"*** — 19.40, 20.50, 22.00 (н).

"СУЧАСНІК": "Брудная бялізна" — 14.10. "Завяшчанне "блакітнага" дзядзькі"**** — 16.00, 17.30, 19.00, 20.30.

"БЕЛАРУСЬ": "Гарачыя галовы" — 10.30, 15.20, 18.30, 20.00. "Драпежнік-2"*** — 11.00, 14.30, 18.10, 20.10. "Зліццё двух месяцаў-2"*** — 12.00, 16.50, 21.30. "Цёмныя алеі"*** — 13.40. "Жанчына ў полымі"*** — 12.50. "Спакуса"*** — 16.20. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 20.00.

(д) — дзіцячы сеанс;
** — дзеці да 16 гадоў дапускаюцца ў суправаджэнні бацькоў;
*** — дзеці да 16 гадоў не дапускаюцца;
**** — дарослым з 18 гадоў;
(л) — ільготны сеанс (скідка на 50 працэнтаў ад кошту білета).
(н) — начны сеанс

Дзяжурны рэдактар Якаў ЯСЭПКІН. Стыльрэдактар Валянціна СКАРЫНКІНА.

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена".
Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк", 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Набрана і звярстана ў наборна-выдавецкім бюро "ЧЗ".
Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79.
Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Час падпісання ў друк: па графіку – 19.20, падпісана – 19.20.
М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Індэкс 63129. Зак.124.
Тыраж у лістападзе 49 695.

АДРАС РЭДАКЦЫІ:
220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная – 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара – 32-12-82, 68-29-45; сакратарыят – 68-29-28; аддзел палітыкі – 68-25-55; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем – 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны – 68-29-56; аддзел маральна-этычнага выхавання – 68-25-93; аддзел пісьмаў і вывучэння грамадскай думкі – 68-28-32; аддзел студэнцкай і школьнай моладзі – 68-25-93; аддзел інфармацыі, агляльнікі – 68-29-26; аддзел ілюстрацыі – 68-27-74, 68-25-41; ул. кар. па Віцебскай вобл. – (02132) 2-36-37.
РЭКЛАМНАЯ СЛУЖБА – тэл.68-27-21, 68-29-45. Факс: 32-21-03.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ:
Сяргей БАЛЦЭВІЧ (адказны сакратар), Валянцін БАРЫСЕВІЧ, Валерый ВАРАНЕЦКІ, Валерый ІВАНОЎ, Мікалай ЛАРКОВІЧ, Віктар ЛЮКОВІЧ, Алесь МАСАРЭНКА, Станіслаў НІЧЫПАРОВІЧ, Аляксандр САЛАМАХА (першы нам.галоўнага рэдактара), Павел СІМАНАЎ (нам.галоўнага рэдактара, дырэктар агенцтва "ЧЗ-інфарм"), Алег СЛУКА, Наталля СТРАЛКОВА, Кузьма ШАПЛЫКА, Вольга ШАЎКО, Майя ШЭНДРЫК.

Галоўны рэдактар Уладзімір БЕЛЬСКІ